

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Imigrace do Švédského království

Diplomová práce

Autor: Bc. Jana Smutná

Vedoucí práce: PhDr. Dana Hübelová, Ph.D.

Brno 2015

ANOTACE

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnotit imigrační vývoj ve Švédském království mezi lety 2005 až 2014 na základě dostupných statistických dat. Ze statistických dat, tedy grafů a tabulek, vyhodnocuje otázky především o zdrojových zemích imigrantů, počtu imigrantů ve Švédském království, nelegální imigraci, historický vývoj imigrace a také problematiku povolení pobytu a pracovních povolení. Práce se též zabývá prognózou vývoje imigrace do země s použitím lineárního trendu. Dále bylo využito metody popisné a interpolace.

Na základě provedených analýz bylo zjištěno, že počet imigrantů do Švédského království stále vzrůstá a v roce 2024 bude přesahovat 2 mil. obyvatel. Nejvíce imigrantů přichází v posledních letech z afrických zemí a to především ze Sýrie. Povolení k pobytu je v největší míře vydáváno za účelem sloučení rodiny. V žádostech o azyl převažují muži. Imigrace může mít jak kladné tak i záporné dopady. K pozitivním patří zvyšování počtu obyvatel, zejména v produktivním věku, k záporným zvyšování nezaměstnanosti a nákladů na sociální dávky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Migrace, imigrace, Švédské království, Evropská unie

ANNOTATION

The aim of this Master thesis is to evaluate the development of immigration on the basis of available statistical data in the Kingdom of Sweden from the period between 2005 and 2014. From the statistical data, i. e. graphs and tables, evaluates questions mainly about the source countries of immigrants, the number of immigrants in the Kingdom of Sweden, illegal immigration, the historical development of immigration and the residence permits and work permits issues. The thesis also deals with the forecast of immigration to the country, using a linear trend. The descriptive method and interpolation were also used. Based on the analysis, it was found that the number of immigrants to the Kingdom of Sweden is increasing and will exceed 2 million inhabitants in 2024. Most immigrants come in recent years from African countries, especially from Syria. Residence permits are mostly issued for the purpose of family reunification. Males outweighs in the number of asylum applications. Immigration can

have both positive and negative impacts. To the positive impacts belong population growth, especially in the working age population, to the negative increase of unemployment and the costs of social benefits.

KEY WORDS

Migration, Immigration, Kingdom of Sweden, European union

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci Imigrace do Švédského království vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna na v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Daně Hübelové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za připomínky, rady, poskytnuté informace, trpělivost a odborné vedení.

OBSAH

1	ÚVOD.....	10
2	CÍL PRÁCE.....	12
3	LITERÁRNÍ PŘEHLED	13
3.1	Vymezení pojmů.....	13
3.1.1	Migrace	13
3.1.2	Imigrace	14
3.1.3	Legální migrace	14
3.1.4	Nelegální migrace	14
3.1.5	Příčiny a důvody migrace	15
3.1.6	Azyl.....	15
3.2	Vysvětlení příčin migrace v ekonomických teoriích	15
3.2.1	Neoklasická ekonomie – makroekonomický přístup.....	16
3.2.2	Neoklasická ekonomie – mikroekonomický přístup	17
3.2.3	Nová ekonomie migrace	17
3.2.4	Teorie duálního trhu práce	18
3.2.5	Teorie světových systémů.....	18
3.2.6	Push a pull.....	18
3.3	Stručná historie mezinárodní migrace	19
3.3.1	Historie imigrace do Švédského království	21
3.4	Migrační politika a její vývoj v EU	23
3.4.1	Římská smlouva.....	24
3.4.2	Tři fáze vývoje migrační politiky	24
3.4.3	TREVI.....	25
3.4.4	Dublinská konvence.....	25
3.4.5	Schengenský systém	27
3.4.6	Smlouva o Evropské unii	28
3.4.7	Amsterodamská smlouva	28
3.4.8	Program z Tampere.....	29
3.4.9	Haagský program	30

3.4.10	Prümská smlouva	30
3.4.11	Stockholmský program	31
3.5	Imigrační politika Švédského království	31
3.5.1	Přistěhovalecká politika	32
3.5.2	Politika pracovní migrace	34
3.5.3	Politika pracovní migrace občanů EU	35
3.5.4	Politika pracovní migrace občanů mimo EU	36
3.5.5	Získání občanství	38
3.5.6	Imigrace rodinných příslušníků	40
3.6	Nelegální migrace do Švédského království.....	41
3.6.1	Dopady na život ve Švédském království.....	41
3.7	Sociální politika	42
4	MATERIÁL A METODIKA	44
4.1	Časové řady a jejich vyrovnání.....	44
4.1.1	Modelování časových řad	46
4.1.2	Volba vhodného modelu trendu.....	46
4.2	Popis trendové složky	46
4.2.1	Lineární trend.....	47
4.2.2	Parabolický trend	48
5	VÝSLEDKY PRÁCE	50
5.1	Prezentace analýz.....	53
5.1.1	Historický vývoj migrace ve Švédském království	54
5.1.2	Rozmístění Švédů a imigrantů na území Švédského království.....	55
5.1.3	Zdrojové země imigrace do Švédského království	57
5.1.4	Žádosti o povolení k pobytu	58
5.1.5	Žádosti o pracovní povolení	60
5.1.6	Žádosti o trvalé občanství	62
5.1.7	Žádosti o azyl.....	63
5.1.8	Nelegální migranti	65
5.2	Prognóza vývoje imigrace do Švédského království	66
5.3	Shrnutí výsledků	74

5.4	Diskuze s již publikovanými pracemi.....	75
5.5	Návrh na využití výsledků v praxi.....	76
6	ZÁVĚR	78
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	80
7.1	Knižní zdroje.....	80
7.2	Internetové zdroje	82
8	SEZNAM GRAFICKÝCH PŘÍLOH.....	86
9	SEZNAM TABULKOVÝCH PŘÍLOH.....	87
10	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	88

1 ÚVOD

Počátky imigrace nebo přistěhovalectví sahají do prvopočátku lidského bytí, kdy rody i celé kmeny putovaly – migrovaly – za lepšími environmentálními podmínkami. Lze tedy říci, že migrace je stará jako lidstvo samo. Evropa se s emigrací potýkala od doby kolonialismu, kdy část evropského obyvatelstva opouštěla „starý kontinent“ a vydávala se za novým životem do tzv. „Nového světa“ – Ameriky. Tak počaly vznikat první kolonie. Problematika imigrace a především její dopady jak na ekonomiky států, tak i na veřejný život, začala být sledována po průmyslové revoluci. V té době se vyčlenily státy s velmi rozvinutou ekonomikou, které se staly útočišti pro imigranty. S tím vyvstala potřeba řešení imigračních problémů.

Jak emigrace, tak i imigrace do Švédského království hraje významnou roli v jeho historii i nyní. Mezi roky 1850 až 1930 emigrovalo ze Švédska do Severní Ameriky a dalších zemí kolem 1 200 tis. obyvatel. Obrat, kdy počet imigrantů do této země začal být vyšší než počet emigrantů, nastal okolo roku 1930. K dalšímu zvratu pak došlo po vstupu Švédska do Evropské unie. V současné době je Švédsko jedním ze států s nejvyšším procentním počtem cizích státních příslušníků a to také díky svému štědrému sociálnímu systému i přístupu k imigrantům.

V současné době je problém imigrace velmi aktuální. Situace posledních dní a měsíců vypovídá o tom, že se počty imigrantů mohou v Evropě pravděpodobně neustále zvyšovat a to především z důvodů nepříznivých ekonomických situací a válečných konfliktů v zemích třetího světa. Dalším problémem je začleňování imigrantů do společnosti, přijímání její kultury a taktéž multikulturalismus.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř částí. V úvodu práce je stanoven cíl a výzkumné úkoly diplomové práce. První část se věnuje literárnímu přehledu. Zabývá se pojmy migrace a imigrace a zkoumá její příčiny, také vysvětluje příčiny imigrace v ekonomických teoriích. Je zde popsána historie mezinárodní imigrace, na kterou pak navazuje tato problematika ve Švédském království. Nakonec je věnována pozornost

migrační politice v Evropské unii a Švédsku a jejími dopady na život v této zemi. Další část práce se věnuje metodice použité v praktické části práce.

Poslední, praktická část práce, se zabývá výzkumem. Jsou zde uvedena a komentována data z dostupných zdrojů. Poskytuje i informace z prognózy o vývoji imigrace do Švédského království. Použit je lineární trend.

Závěr práce ověřuje či vyvrací výzkumné otázky položené v cíli práce. Naznačuje také vývoj imigrace v této skandinávské zemi.

2 CÍL PRÁCE

Diplomová práce má popsat problematiku imigrace ve Švédsku a navrhnout její budoucí vývoj. Hlavním cílem diplomové práce je zhodnotit na základě dostupných statistických dat imigrační vývoj ve Švédském království mezi lety 2004 až 2014.

Dílčími cíli práce je vyhodnotit:

- zdrojové země imigrantů a jejich počty,
- legální a nelegální imigraci,
- počty žádostí o povolení k pobytu, o pracovní povolení, občanství a azyl,
- prognózu vývoje počtu imigrantů ze zdrojových zemí až do roku 2024,
- zda dojde ke stagnaci, nárůstu nebo úbytku imigrantů ve Švédsku celkem a z nejvýznamnějších zdrojových zemí.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Vymezení pojmů

3.1.1 Migrace

Migrace označuje proces stěhování, tj. proces přibývání či ubývání populace. Také označuje „stěhovavost“ neboli přestěhování se (Koschin, 2005, s. 89). Tato forma prostorové mobility mezi dvěma územními jednotkami znamená obvykle trvalou změnu pobytu, tj. změnu bydliště (Roubíček, 1997, s. 257). Z tohoto hlediska můžeme migraci dělit na vnitřní a mezinárodní (Demografický portál, 2004–2014):

- Vnitřní migrace je definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce.
- Mezinárodní migrace je definována jako změna obvyklého pobytu za hranice státu.

Mezinárodní migrace má důležité politické, ekonomické, sociální, demografické, psychologické a kulturní dopady jak na emigrační, tak i na tranzitní a zejména imigrační země. Obecně jsou migrační trendy ve světě charakterizovány dvěma základními směry migračních pohybů: Jih – Sever a Východ – Západ (Demografický portál, 2004–2014).

- Pro migrační tok Jih – Sever je typické, že podmínky Jihu, který je neschopen vlastní “modernizace”, ženou jeho populaci na Sever (např. obyvatelé severní Afriky mířící do Španělska či Itálie) (Drbohlav, 2001).
- Pro směr Východ – Západ jsou charakteristické migrační vlny ze států východní Evropy do Evropy západní (Drbohlav, 1995, s. 92).

Dle typologie Andrese Demutha se dělí migrace na dobrovolnou a nucenou (Drbohlav, Uherek, 2007, s. 5). Migraci dobrovolnou dále dělí na migraci pracovní, řetězovou (migrace za účelem sloučení rodiny), „neimigrační“ migraci (dočasná migrace za účelem studia, výzkumu apod.), inovační migraci (za účelem zlepšení životních podmínek, hmotného zabezpečení jednotlivců a rodin atd.). Migraci násilnou člení na

migraci zapříčiněnou mezilidskými vztahy a migraci způsobenou živelnými katastrofami. Násilná migrace zapříčiněná mezilidskými vztahy je dále členěna na migraci způsobenou porušováním lidských práv a migraci jako důsledek občanské války.

3.1.2 Imigrace

Kritéria, která jsou nejčastěji používána při definování imigrace, jsou: místo narození a národnost. Osoby, narozené v cizině (imigranti) jsou všechny osoby, které kdy vůbec emigrovaly ze své rodné země do země, kde nyní žijí. Cizí obyvatelstvo jsou lidé, kteří mají v hostující zemi doposud svou původní národnost, i když se třeba narodili v této zemi. To se týká zejména dětí a vnuků imigrantů, kteří nemají novou národnost. Mezi jednotlivými zeměmi přijímajícími imigranty jsou rozdíly, které především závisí na pravidlech získání občanství. V některých zemích děti imigrantů, které jsou tam narozené, dostávají občanství této země nezávisle na občanství rodičů, v jiných zemích dostávají národnost svých rodičů. Možnost získání občanství se liší v jednotlivých zemích podle let, od tří do deseti. Nejdelší lhůty mají například Švédsko, Holandsko, Belgie (Vavřejnová, 2011, s. 5).

3.1.3 Legální migrace

Legální migranti představují osoby splňující veškeré zákonné podmínky v zemích, ve kterých se pohybují, pracují či žijí (Palát, 2013, s. 13).

3.1.4 Nelegální migrace

Nelegálními migranty jsou osoby, které porušují některou ze zákonných podmínek, ve kterých se pohybují, pracují či žijí. Migrant mohl ilegálně do země vstoupit (bez cestovního dokladu, bez víza, s padělanými doklady, překročení hranic mimo hraniční přechod apod.) nebo se jeho pobyt stal ilegálním až po uplynutí určité doby legálního pobytu v zemi (vypršení víza, neprodloužení povolení k pobytu, nelegální práce bez držení odpovídajícího víza atp.). Složitě nastavený systém řídicí imigraci zvyšuje rizika nárůstu ilegální imigrace. Někteří migranti mohou preferovat ilegální pobyt z důvodu, že je pro ně levnější nebo nemají dostatečné finanční prostředky (např. pro doložení

potvrzení o komerčním pojištění). Spolehlivé statistiky nelegální migrace neexistují a počty nelegálních imigrantů lze jen odhadovat na základě policejních záznamů, počtu zadržených běženců, zpráv neziskových organizací apod. (Palát, 2013, s. 13).

3.1.5 Příčiny a důvody migrace

Mezinárodní migrace osob může být vyvolána různými příčinami. Mezi neekonomické příčiny patří kromě důvodů rodinných především důvody politické, náboženské, rasové a národnostní. Impulzem k přesunům obyvatelstva bývají také přírodní katastrofy, které výrazně zhorší ekonomickou situaci obyvatelstva. Ekonomické důvody mezinárodní migrace souvisí s nerovnoměrným ekonomickým vývojem v jednotlivých zemích, z něhož vyplývají rozdíly v životní úrovni a ve výši reálné mzdy. Mezinárodní ekonomická migrace je také spojena s pohybem přímých zahraničních investic, protože pracovníci následují ekonomické příležitosti. Další ekonomickou příčinou jsou změny strukturální povahy, které v různých zemích vyvolávají potřebu nejen kvalifikovaných, ale i nekvalifikovaných pracovních sil (Kunešová, 2006, s. 85).

3.1.6 Azyl

Azyl je ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodů politických (Ministerstvo vnitra České republiky, 2015).

3.2 Vysvětlení příčin migrace v ekonomických teoriích

V současné době významné migrační proudy a související rozličné problémy s integrací migrantů do nových majoritních společností, především ve vyspělých zemích, představují jeden z nejcitlivějších a současně potenciálně nejvýbušnějších globálních problémů lidstva. Tato problematičnost se umocňuje tím, že často nejde o jednosměrný záměr a pohyb (z chudších do bohatších zemí), ale ve hře je i přítomnost západního obyvatelstva v rozvojových zemích a poptávka, kdy mnohé vyspělé země, zejména z důvodů nízké fertility a stárnutí vlastních populací, začínají soutěžit o zahraniční pracovní sílu, která má především napomoci chodu ekonomiky, resp. též zacelení mezer na trhu práce daných imigračními zeměmi. V globalizujícím se „smrštěném“ světě se navíc

přes některá restriktivní opatření mobilita všeobecně liberalizuje a ve svých formách a typech dále štěpí a komplikuje: ve smyslu zapojení dříve migrací nezasazených regionů, existencí mnoha rozličných migračních tras (směrů) i zvyšující se diferenciací migračních typů. V blízké budoucnosti intenzita mezinárodní migrace rozhodně nebude slábnout. Není pochyb o tom, že již dnes, ale ještě více v budoucnu, se migrační, a v návaznosti integrační teorie, stávají jedním z nejžádanějších témat výzkumu sociálních věd (Drbohlav, Uherek, 2007, s. 1).

V následující části diplomové práce jsou uvedeny některé migrační teorie.

3.2.1 Neoklasická ekonomie – makroekonomický přístup

Pravděpodobně nejstarší a nejznámější teorie mezinárodní migrace byla původně vyvinuta pro vysvětlení migrace pracovních sil v procesu ekonomického rozvoje. Podle této teorie a jejího rozšíření, mezinárodní migrace, stejně jako její vnitřní protějšek, je způsobena geografickými rozdíly v nabídce a poptávce po pracovní síle. Země s dostatkem pracovní síly mají nízké mzdy, zatímco země s nedostatkem pracovní síly jsou charakteristické vysokými mzdami. Výsledný rozdíl mezd způsobuje, že se pracovníci s nízkými mzdami přesunují do zemí s vyššími mzdami. V důsledku tohoto pohybu v kapitálově chudé zemi nabídka pracovních sil klesá a mzdy vzrůstají, zatímco v bohaté zemi se nabídka pracovních sil zvyšuje a mzdy klesají, což vede k ekonomické rovnováze a pozastavení migračního proudu (Massey, 1993, s. 433).

Jednoduché a přesvědčivé vysvětlení mezinárodní migrace nabídnuté neoklasickou makroekonomií silně formovalo veřejné mínění a poskytlo intelektuální základ pro mnoho přistěhovaleckých politik. Perspektiva obsahuje několik implicitních propozic a předpokladů:

1. Mezinárodní migrace pracovníků je způsobena rozdíly v úrovni mezd mezi jednotlivými zeměmi.
2. Odstraněním mzdových rozdílů skončí pohyb pracovních sil a při neexistenci takových rozdílů nebude docházet k migraci.

3. Mezinárodní toky lidského kapitálu, kterými jsou vysoce kvalifikovaní pracovníci, reagují na rozdíly v návratnosti lidského kapitálu, které se mohou lišit od celkové mzdy, čímž se získá jedinečná struktura migrace, která může být opakem nekvalifikovaných pracovníků.
4. Trhy práce jsou hlavní mechanismy, kterými jsou vyvolané mezinárodní toky práce, jiné druhy trhů nemají významný vliv na mezinárodní migraci.
5. Způsob, jakým vlády kontrolují migrační toky, je regulovat nebo ovlivňovat trhy práce ve vysílací a/nebo přijímací zemi.

3.2.2 Neoklasická ekonomie – mikroekonomický přístup

V tomto schématu se individuální racionální aktéři rozhodnou migrovat, protože kalkulace nákladů a výnosů vede k tomu, aby z tohoto pohybu očekávali pozitivní čistou návratnost, obvykle peněžní. Mezinárodní migrace je pojata jako forma investice do lidského kapitálu. Lidé se rozhodnou přesunout tam, kde mohou být nejproduktivnější vzhledem k jejich schopnostem, ale před tím, než se dokáží dostat k vyšším mzdám spojeným s vyšší produktivitou práce, musí vykonávat určité investice, které zahrnují náklady na cestování, na hledání práce, vynaložené úsilí při učení se novému jazyku a kultuře, potíže se zkušenostmi v adaptaci na nové pracovní trhy a psychologické náklady na přerušování starých vazeb a navazování nových (Massey, 1993, s. 434).

3.2.3 Nová ekonomie migrace

S novou ekonomikou migrace došlo ke zpochybnění mnoha předpokladů a závěrů neoklasické teorie. Klíčovou myšlenkou tohoto nového přístupu je, že rozhodnutí migrovat nebyla učiněna jedinci, ale většími celky příbuzných lidí, typicky rodiny nebo domácnosti, v nichž lidé jednají společně nejen za účelem maximalizovat očekávaný příjem, ale také pro minimalizaci rizik spojených s různými výkyvy a selháními trhu (Massey, 1993, s. 436).

3.2.4 Teorie duálního trhu práce

Přestože má neoklasická teorie lidského kapitálu a nová ekonomie migrace vést k rozdílným závěrům o původu a povaze mezinárodní migrace, obě jsou v podstatě modely rozhodování na mikro úrovni. Stojící výrazně mimo tyto modely racionální volby je teorie duálního trhu práce, která se nesoustřeďuje na rozhodování jednotlivců, ale tvrdí, že mezinárodní migrace vychází z vnitřních mzdových požadavků moderních průmyslových společností. Mezinárodní migrace je způsobena trvalou poptávkou po práci přistěhovalců, která je nedílnou součástí ekonomické struktury vyspělých národů. Přistěhovalectví není způsobeno push faktory v zemích původu migrantů (nízké mzdy a vysoká nezaměstnanost), ale pull faktory v cílových zemích (neustálá a nezbytná potřeba zahraničních pracovních sil) (Massey, 1993, s. 440).

3.2.5 Teorie světových systémů

Pronikání kapitalistických ekonomických vztahů do periferních, nekapitalistických společností, vytváří mobilní populaci, která je náchylná k migraci do zahraničí. Hnání touhou po vyšších ziscích a větším bohatství, vstupují kapitalistické firmy do chudých zemí na periferii světového hospodářství při hledání pozemků, surovin, pracovní síly a nových spotřebitelských trhů. V minulosti tomuto pronikání na trh byly nápomocny koloniální režimy, které spravovaly chudé regiony ve prospěch ekonomických zájmů ve společnosti kolonizátorů (Massey, 1993, s. 444).

3.2.6 Push a pull

V 50. a 60. letech 20. století byly diskutovány i další nástroje. Předpokládá se působení faktorů, které daného jedince ze zdrojového prostředí migrace vypuzují (tzv. „push“ faktory) a faktorů, které jej naopak přitahují do cílového prostoru migrace (tzv. „pull“ faktory). Tyto síly nejsou zcela komplementární a mají na populaci odlišný účinek. Migrace, které mají velmi silné „push“ stimuly, mají tendenci být ke komunitám v místě původu méně selektivní než migrace, kde převládají stimuly „pull“ (extrémně silné jsou „push“ faktory např. při živelných pohromách jako jsou hladomory, katastrofální sucha,

záplavy, vyčerpání zdrojů). Z „push-pull“ modelu lze např. vyvodit, že (Lee 1969 cit. podle Drbohlav, Uherek, 2007, s. 6):

- migrační pohyb nastává až teprve za předpokladů, že faktory, které migranta z původního prostoru vytlačují a které ho přitahují do prostoru cílového, dosáhnou určité intenzity,
- intenzita „push“ a „pull“ faktorů, která je potřebná k tomu, aby jednotlivec migroval, se mění s okolnostmi a závisí na celé řadě subjektivních důvodů,
- migrační aktivity působí selektivně (ne každý se k migraci rozhodne),
- velikost migračního proudu a protiproudu je závislá na podmínkách v původní a cílové zemi a na velikosti překážek. Pokud jsou překážky malé a podmínky v původní a cílové zemi obdobné, lze předpokládat i větší protiproud, a tudíž nižší účinnost/efektivitu migrace (lidé se budou vracet do původního prostoru).

3.3 Stručná historie mezinárodní migrace

Podle Kosea (2007) historie migrace začíná s počátky lidstva v Africe, odkud se v období 1,5 milionu až 5 000 let před naším letopočtem Homo erectus a Homo sapiens rozšířili nejprve do Evropy a později do jiných světadílů. Ve starověkém světě řecká kolonizace a římská expanze závisí na migraci, a mimo Evropu byly významné pohyby spojeny také například s říší Mezopotámie, Inků, atd. Mezi další významné migrace v rané historii patří Vikingové a křižácké výpravy do Svaté země.

V nedávné historii, jinými slovy v posledních dvou nebo třech stoletích, je možné rozeznat několik důležitých migračních období nebo událostí. Pravděpodobně nejdůležitější migrační událostí v 18. a 19. století byla nucená přeprava otroků. Odhaduje se, že 12 milionů lidí bylo donuceno odejít převážně ze západní Afriky do Nového světa. Kromě jejího rozsahu, jeden z důvodů, proč je tato migrace tak důležitá, je to, že stále ještě doznívá pro potomky otroků a pro Afroameričany především. Po pádu otroctví, sezónní dělníci z Číny, Indie, Japonska dále ve velké míře, 1,5 milionu jen z Indie, pokračovali v práci na plantážích evropských mocností.

Evropská expanze byla také spojena s rozsáhlým dobrovolným přesídlením z Evropy zejména do kolonií v Americe. Velké obchodní mocnosti, Británie, Nizozemsko, Španělsko a Francie, podporovaly usídlení svých státních příslušníků v zahraničí, a to nejen pracovníků, ale i rolníků, odsouzených a sirotků. Migrace spojené s expanzí do značné míry skončily se vzestupem anti-koloniálních hnutí na konci 19. století, a dokonce v průběhu dalších 50 let došlo k některým významným tokům zpět do Evropy, například tzv. *pieds noirs*¹ do Francie.

Příští období migrace bylo ve znamení růstu Spojených států amerických (USA) jako průmyslové mocnosti. Miliony pracovníků ze stagnujících hospodářských oblastí a represivních politických režimů severní, jižní a východní Evropy, nemluvě o těch, co se snažili vyhnout irskému hladomoru, odjížděly do USA od roku 1850 až do Velké hospodářské krize v roce 1930. Dvanáct milionů z těchto migrantů přistálo na ostrově Ellis v Newyorském přístavu pro imigrační kontroly.

Dalším z hlavních období migrace bylo po druhé světové válce, kdy bylo zapotřebí práce na udržení vzkvétající poválečné ekonomiky v Evropě, Severní Americe a Austrálii. To byla doba, kdy mnoho tureckých migrantů přijelo za prací do Německa a Severoařičanů do Francie a Belgie. Také to bylo období, kdy se asi jeden milion Britů přestěhovalo do Austrálie jako tzv. "Ten Pound Poms". Jejich cesta a grant 10 liber byly vyplaceny australskou vládou ve snaze přilákat nové osadníky. Ve stejné době ještě měla dekolonizace migrační dopady v jiných částech světa, nejvýrazněji v pohybu milionů hinduistů a muslimů jako důsledek rozdělení Indie v roce 1947 a Židů a Palestinců po vzniku Izraele.

Kolem roku 1970 skončil v Evropě mezinárodní pracovní-migrační boom, v USA přesto stále pokračoval až do raných 90. let. Motor globální ekonomiky se začal přesouvat do Asie, kde pracovní migrace naopak stále roste. Pohyb žadatelů o azyl, uprchlíků a nelegálních migrantů se stal významným v celém průmyslovém světě za posledních 20 let.

¹ Pied noir – osoba evropského původu, která žila v Alžírsku v době francouzské nadvlády, resp. ten, kdo se vrátil do Evropy poté, co Alžírsko vyhlásilo nezávislost. Původ označení *pied noir*, neboli „černá noha“ vznikl podle černých kožených bot, které nosili první kolonisté.

3.3.1 Historie imigrace do Švédského království

Většina lidí spojuje počátky dějin Skandinávie s dobou Vikingů. Ve skutečnosti však sahají až 12 000 let zpátky, do období konce poslední doby ledové. Od ústupu ledovců a moří tvar poloostrova víceméně odpovídá tomu dnešnímu. Primitivní lovci, kteří se během tání ledu přesunuli na sever, se začali věnovat zemědělské činnosti a rybaření. Během doby železné se zde usazovaly samostatné kmeny a celá oblast se podle jednoho z kmenů na břehu jezera Mälaren označovala jako Sverig neboli „země Svearů“. Stopy po těchto prvních Švédech jsou dnes patrné všude v okolí jezera (Lingea průvodce, 2013).

Po roce 500 př. n. l. přinesla doba železná technologický pokrok, prokázaný archeologickými nálezy zemědělských nástrojů, hrobů a primitivních pecí. Během tohoto období se objevila runová abeceda, pravděpodobně z germánského regionu. Ta byla používána k vyřezávání nápisů na monumentální kameny (Lonely planet, 2015).

Doba Vikingů (800–1050 n. l.) byla charakterizována významným rozšířením aktivity, v případě Švédska do značné míry k východu. Mnoho Vikingských expedic vyrazilo ze Švédska jak rabovat tak obchodovat podél pobřeží Baltského moře a řek, které se táhly hluboko do dnešního Ruska. Vikingové cestovali až Černému a Kaspickému moři, kde rozvinuli obchodní vztahy s Byzantskou říší a arabským královstvím. Křesťanství se poprvé dostalo do Švédska v 9. století s misí pod vedením Ansgara, ale země nekonvertovala ke křesťanství až do 11. století (Sweden, 2014).

Okolo roku 1250 bylo založeno město Stockholm, aby chránilo všechna města v okolí jezera Mälaren před nájezdy lupičů. V té době bylo podniknuto i několik křížových výprav proti Finům a Švédsko tak získalo rozsáhlé finské oblasti (Štěpán, 2010, s. 17).

Podivným fenoménem doby byla německá hanza – skupina dobře organizovaných obchodníků, kteří založili zděná obchodní města v Německu a podél pobřeží Baltského moře. Ve Švédsku postavili Visby a udržovali silnou pozici v mladém městě Stockholm. Jejich rychlý růst vzbudil velký zájem kolem Baltského moře v 14. století (Lonely planet, 2015).

Švédsko mělo od 16. století také romskou populaci, ale historie Romů v severské oblasti není zcela známa. Ve Stockholmské knize meditace duchovní Olai Petri popsal, jak v roce 1512 navštívila město velká společnost Romů. Velké množství Romů, kteří se původně dostali až do Švédska, byli deportováni v průběhu staletí do Finska, které tehdy bylo součástí švédské říše. Ve Švédsku, jako jinde, světské a církevní úřady vydaly různé edikty v průběhu 17. století, které nařizovaly, aby Romové byli vyhnáni ze země. Během 18. století byli mnozí Romové povoláni do armády, jiní zase posláni na nucené práce. Zákaz romské imigrace byl představen ve Švédsku v roce 1914 a zůstal platným až do roku 1954 (Ministry of Justice, 2003).

První Žid, kterému byl povolen trvalý pobyt ve Švédsku, byl Aaron Isaac, obchodník z Německa. Přišel do Stockholmu se svou rodinou v roce 1774, spolu s minjan², kteří také přivedli své rodiny. Jejich počet se pomalu zvyšoval jak prostřednictvím přirozeného příbytku, tak novou migrací a v roce 1870 se jich na území Švédska naházelo na 3 000. Společenství byla založena např. v Göteborgu, Malmö a v několika dalších městech po celé zemi (Judiska församlingen i Stockholm, 2007).

Švédský stát začal zaznamenávat emigraci ze Švédska od roku 1851 a imigraci od roku 1875. Od konce čtyřicátých let 20. století existují též statistiky, které zaznamenávaly imigranty podle občanství. Toto dříve bylo nadbytečné, jelikož hranice překračovali jednotlivci či malé skupiny Švédů. Švédsko se postupně měnilo ze státu emigračního na stát imigrační. Tato změna probíhala mezi lety 1865–1925. Švédsko se stává státem imigračním, státem, který je atraktivní jak pro pracovní imigraci 50. a 60. let, tak i pro politické uprchlíky a od 80. let atraktivní pro imigraci celých rodin (Štěpán, 2011, s. 14).

Po druhé světové válce se Švédsko stává zemí imigrantů. Uprchlíci ze sousedních zemí, kteří zde dočasně žili během druhé světové války, se vrátili zpět do svých domovů. Od konce druhé světové války se do Švédska přistěhovalo na 2,4 milionu osob. Faktory příznivé pro imigraci do Švédska byly např. nepokoje v jiných částech světa, dále pracovní možnosti a vládní úprava imigračních možností. Během padesátých

² Minjan je společenství deseti dospělých židovských mužů. Jedná se o minimální počet, bez něhož se nesmí konat žádná veřejná pobožnost.

a šedesátých let přicházeli především emigranti z okolních zemí a z jihu Evropy. Imigranti ze skandinávským a evropských států zde zůstávali do 70. let, poté volili možnost odchodu, jelikož švédský pracovní trh již nebyl tak atraktivní. Ve stejnou dobu však přicházejí uprchlíci především z jihoamerických a asijských států. Imigrace z asijských států bude dále dominovat, počátkem devadesátých let se k ní přidá vlna z balkánských států. Začátkem 70. let se mění základní charakter imigrantů, dominují političtí uprchlíci a přicházejí úzké příbuzenské skupiny, od poloviny 80. let je tato situace stále zřetelnější. Počty uprchlíků byly vždy závislé na situaci ve světě a částečně na švédské imigrační politice, jak to ilustruje situace ve válkou zmínané bývalé Jugoslávii, jejíž uprchlíci hledali azyl na severu v letech 1992–1993 (Štěpán, 2011, s. 15).

V současné době imigranti nadále přicházejí z Bosny a Hercegoviny a Kosova v rámci sloučení rodiny. Ve stejné době žadatelé o azyl nadále přicházejí z Iráku, a to zejména od americké invaze v roce 2003. Po přistoupení do Evropské unie v roce 1995 Švédsko také souhlasilo, že dovolí ostatním občanům EU pracovat a žít ve Švédsku. V roce 1996 se Švédsko stalo smluvní stranou Schengenské dohody, která umožňuje volný pohyb osob ve všech členských státech. Nejvíce přeshraničního pohybu ovlivňujícího Švédsko je ze (a do) sousedních severských zemích, i když Německo posílá nejvíce pracovních migrantů. V květnu 2004, kdy vstoupilo do EU 10 zemí, Švédsko bylo jedním z pouhých tří stávajících členských států (spolu s Velkou Británií a Irskem), který souhlasil s tím, že nové členské státy východní Evropy mohou pracovat bez formální žádosti o povolení, ostatní státy představily prozatímní pravidla pro sledování migračních toků. Zatímco Spojené království a Irsko vidělo významné toky z Litvy, Polska, Slovenska a některých dalších nových členských států, Švédsko zažilo málo této migrace, protože má málo pracovních příležitosti v takových oblastech, jako je stavebnictví, výroba, elektronika a vzdělávání (Westin, 2006).

3.4 Migrační politika a její vývoj v EU

V posledních letech začala Evropská unie chápat problematiku migrační politiky jako jednu z velkých výzev současnosti, která vyžaduje koordinovaný přístup. Kontrolovaný

a zejména také nekontrolovaný příliv přistěhovalců do evropských zemí souvisí s celou řadou mezinárodních otázek, jako jsou např. mezinárodní strategie proti chudobě, boj proti organizovanému zločinu, prevence ozbrojených konfliktů a globalizace světové ekonomiky. Jen v tomto komplexním propojení různých právních a politických aspektů lze uchopit fenomén legální a nelegální migrace do evropských států a analyzovat relevantní právní úpravu (Scheu, Částek, 2010, s. 9).

Každý členský stát EU organizuje svou vlastní imigrantskou politiku v závislosti na odlišných migračních proudech, odlišnosti politických tradic a kultury. Avšak řešení problémů migrace je společnou prioritou všech zemí EU, protože se potýkají s obdobnými problémy, jako je společná kontrola hranic, sjednocování azylového systému, řešení problému neregulární migrace, kooperace s třetími zeměmi a další nově vznikající problémy např. s vlnami utečenců (Vavrejšnová, 2011, s. 26).

3.4.1 Římská smlouva

Římská smlouva (1957), jíž započala evropská integrace, je založena na filozofii volného pohybu pracovníků (tj. občanů) členských států v nově ohraničeném evropském prostoru. Tato svoboda byla spolu se svobodou pohybu služeb, zboží a kapitálu považována za jednu ze základních podmínek vytvoření fungujícího společného trhu. Toto vnitřní stěhování za práci bylo po dlouhou dobu jediným aspektem migrace, který byl pro Evropské společenství jako celek relevantní. Migrací ze zemí ES (později EU) se zpočátku Společenství zabývalo jen okrajově a považovalo ji za problém členských zemí (Baršová, Barša, 2005, s. 133).

3.4.2 Tři fáze vývoje migrační politiky

Podle Baršové, Barši (2005) lze vývoj společné migrační politiky ES/EU schematicky (a také evropského práva v oblasti migrace a azylu) rozdělit do tří fází, které jsou vymezeny reformami základních smluv. Takto vymezené fáze vývoje migrační politiky ES/EU odrážejí především právní a institucionální rovinu – v každé z nich mělo ES/EU jiný mandát, možnosti, nástroje, jak migrační politiku uchopit, formulovat a prosazovat.

1. Počátky mezivládní spolupráce zemí ES – od druhé poloviny 70. let do vstupu v platnost Smlouvy o Evropské unii (Maastrichtská smlouva).
2. Období institucionalizované mezivládní spolupráce mezi zeměmi Evropské unie – od Maastrichtu k Amsterdamu (1993–1999).
3. Období komunitarizace migrační a azylové politiky – od vstupu Amsterdamské smlouvy v platnost do současnosti.

3.4.3 TREVI

Spolupráce v oblasti vnitřních věcí byla zahájena v sedmdesátých letech jako reakce na vlnu teroristických útoků v Evropě. Na základě různých vyjednávání vznikla v roce 1976 mezivládní aktivita nazývaná TREVI (Terrorisme, Radicalisme, Extremisme, Violence internationale). Byla rozdělena na pracovní skupiny TREVI I.–III., které zahrnovaly např. dosažení větší informovanosti, zajištění bezpečnosti, organizaci práce policie a boj s mezinárodním organizovaným zločinem. V roce 1988 přibyla k těmto třem skupinám ještě TREVI 92. Zabývala se volným pohybem osob jako součástí společného trhu z bezpečnostního hlediska, tedy především technickými podmínkami výměny informací o pohybu osob a předmětů (Fiala, Pitrová, 2009, s. 651–652).

3.4.4 Dublinská konvence

Dublinská konvence patří k nejvýznamnějším výsledkům působení TREVI, byla podepsána 15. června 1990, ale v platnost vstoupila až 1. září 1997. Jde o Úmluvu o posouzení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané v některém z členských států Evropských společenství a jejími smluvními stranami se staly všechny někdejší členské státy EU, a také Norsko a Island (Ministerstvo vnitra České republiky, 2014).

Tato úmluva měla za úkol vyřešit nejasnou a mnohdy velmi komplikovanou otázku postupu při žádostech o azyl. Šlo především o odstranění dosavadní praxe, kdy si členské země žadatele o azyl předávaly a ponechávaly jej po dlouhou dobu v nejistotě ohledně výsledku jeho žádosti. Dublinská konvence proto v první řadě definovala pojmy cizinec, žádost o azyl, žadatel o azyl, posouzení žádosti, povolení k pobytu,

vstupní vízum a tranzitní vízum. Dublinskou konvencí bylo dále určeno pravidlo, že žádost o azyl v kterékoliv členské zemi ES bude posuzována pouze jedním státem, který bude určen podle předem stanovených kritérií (Fiala, Pitrová, 2009, s. 654).

Rada (ES) dne 18. února roku 2003 přijala Nařízení č. 343/2003, stanovující kritéria a mechanismy pro určení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané v jednom z členských států Evropských společenství (označované též jako Dublin II). V souladu s Nařízením Rady (ES) č. 343/2003 (tzv. Nařízení Dublin II) je každý členský stát EU (a také Norsko, Island a Švýcarsko) povinen určit, který členský stát je příslušný k posouzení žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetího státu na jeho území. Příslušný členský stát je stanoven podle objektivních a hierarchicky uspořádaných kritérií uvedených v nařízení. Současně je zachováno suverénní právo každého členského státu posoudit žádost o azyl, která byla na jeho území podána, ačkoliv je podle kritérií v nařízení uvedených k jejímu posouzení příslušný jiný členský stát (Migraceonline.cz, 2003).

EURODAC je evropská databáze otisků prstů zkoncipovaná s jediným cílem: identifikovat žadatele o azyl. Všem žadatelům starším 14 let jsou nyní odebírány otisky prstů, což představuje součást běžného azylového řízení – týká se všech žadatelů, v Evropské unii i mimo ni. Otisky prstů jsou v digitální formě posílány do centrály při Evropské komisi, kde jsou automaticky porovnávány s otisky, jež byly do databáze zařazeny již dříve. Tento postup umožňuje úřadům zjistit, zda žadatelé přijeli do EU bez potřebných dokladů a zda se o azyl již v některém jiném členském státě v minulosti neucházeli. Tento automatizovaný systém pro identifikaci otisků prstů je prvním svého druhu v EU a používá se od 15. ledna 2003. V provozu je ve všech členských státech s výjimkou Dánska, a navíc se k němu připojily Norsko a Island – tyto státy rovněž podepsaly nařízení o EURODAC. Systém pomáhá urychlit vyřizování žádostí o azyl, protože skutečné uprchlíky nasměruje na ty země, které by se jejich případem měly zabývat, a současně také zabraňuje osobám, které by žádosti o azyl chtěly zneužívat, aby se obracely na další členské státy poté, kdy byla jejich žádost v jedné zemi odmítnuta nebo aby systém zatěžovaly opakovaným podáváním žádostí (Euroskop.cz, 2004).

3.4.5 Schengenský systém

Podle Pikny (2010) se původ schengenské spolupráce odvozuje od tzv. Saarbrückenské dohody, sjednané mezi Německem a Francií 13. června 1984 v důsledku zmobilizování evropských řidičů vozidel pro dálkovou silniční přepravu proti velkým zdržením na hranicích obou států. Obsahem této dohody bylo postupné rušení kontrol na francouzsko-německých hranicích a kromě volného pohybu zboží také zavedení volného pohybu osob. Následovalo jednání o obdobných opatřeních se zeměmi Beneluxu, které vyústilo v podpis první Schengenské dohody 14. června 1985 a následně Schengenské prováděcí úmluvy z roku 1990. Někdy jsou tyto dohody posloupně označovány jako Schengen I a Schengen II. Jedním z konkrétních spouštěcích mechanismů pro uzavření těchto dohod byla myšlenka vytvoření „Evropy občanů“ v takovém pojetí, aby se stala geograficky a fyzicky hmatatelnou. S touto myšlenkou přišly jako první Německo a Francie s tím, že jí předcházela záměr obsažený již v Jednotném evropském aktu z roku 1987.

Cílem sledovaným státy Schengenu bylo hlavně:

- vytvoření zóny volného pohybu se zrušením kontrol na společných vnitřních hranicích (tzv. schengenský prostor),
- za paralelního přijetí série mechanismů a konkrétních opatření sledujících udržení a současně i zvyšování úrovně bezpečnosti v členských státech (tzv. bezpečnostní kompenzační opatření).

Na vnitřních hranicích (Evropa volného pohybu, 2011, s. 5):

- nesmí být osoba podrobena hraniční kontrole,
- mají členské státy povinnost odstranit veškeré překážky bránící plynulému silničnímu provozu, např. zbytečná omezení rychlosti,
- mohou být policejní kontroly prováděny pouze na základě policejních informací o případném ohrožení veřejné bezpečnosti a za účelem boje proti přeshraniční trestné činnosti,

- se mohou provádět bezpečnostní kontroly v přístavech a na letištích pouze za účelem ověření totožnosti osoby,
- mohou osoby, které se domnívají, že byly podrobeny kontrole protiprávně, podat stížnost u Evropské komise.

3.4.6 Smlouva o Evropské unii

Krvavý rozpad Jugoslávie a s ním spjatý bezprecedentní nárůst počtu žadatelů o azyl a uprchlíků přiměl na počátku 90. let Evropské Společenství k dalším úvahám o spolupráci na poli migrace. Řešení přinesla Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva) podepsaná 7. 2. 1992 a platná od 1. 11. 1993. Čl. 2 smlouvy stanovil jako jeden z cílů Unie zachovávat a rozvíjet Unii jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém se zaručuje volný pohyb ve spojitosti s vhodnými opatřeními týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, přistěhovalectví, práva azylu a předcházení a potírání zločinnosti. Smlouva zavedla nové formy a metody spolupráce zemí EU ve dvou oblastech společného zájmu: v oblasti společné bezpečnostní a zahraniční politiky (tzv. druhý pilíř) a v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (tzv. třetí pilíř). Novými nástroji pro tuto oblast se měly stát tzv. společné postoje a společné akce, které mohla přijímat Rada jednomyslně. V praxi se ale Rada často nadále uchýlovala k přijímání právně nezávazných aktů, zejména různých rezolucí a doporučení (Baršová, Barša, 2005, s. 137).

3.4.7 Amsterodamská smlouva

Amsterodamskou smlouvou z roku 1999, která změnila a doplnila primární právo všech tří pilířů Unie, došlo k důležitým změnám v oblastech justice a vnitřních věcí upravovaných evropským primárním právem ve Smlouvě o založení ES a Smlouvě o EU. Lze říci, že k nejdůležitějším a zároveň i nejpozoruhodnějším změnám, které přinesla Amsterodamská smlouva, patří právě nové prvky či nová úprava problematiky justice a vnitřních věcí. Amsterodamem byl vytvořen nový právní a věcný rámec pro celou oblast justice a vnitřních věcí zejména tím, že byly převedeny některé důležité politiky z původního (pouze) mezivládního třetího pilíře do komunitární kompetence

Společenství. K zásadní změně došlo v tom, že politiky (problematiky) převedené z třetího do prvního pilíře byly zpracovány do nové hlavy IV Smlouvy o založení ES pod názvem Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob. Do působnosti této hlavy spadaly problematiky zrušení kontrol osob na vnitřních hranicích, překračování vnějších hranic, přistěhovalectví, víza, azyl a soudní spolupráce v občanskoprávních věcech (Pikna, 2010, s. 128).

Ve všech těchto oblastech má Rada za úkol přijímat potřebné akty tak, aby po uplynutí pěti let od vstupu smlouvy v platnost byla zajištěna funkčnost prostoru svobody, bezpečnosti a práva. V přechodném období pěti let se Rada na svých rozhodnutích v této oblasti musí usnést jednomyslně, přičemž tak činí na návrh Komise, nebo z iniciativy členského státu, a po konzultaci s Evropským parlamentem (Fiala, Pitrová, 2009, s. 678).

3.4.8 Program z Tampere

Evropská rada v Tampere (15. a 16. října 1999) stanovila čtyři východiska azylové a migrační politiky:

- 1) partnerství se zeměmi původu migrantů,
- 2) vytvoření společného evropského azylového systému,
- 3) spravedlivé zacházení s občany třetích zemí,
- 4) účinnější řízení migračních proudů v podobě vízové politiky, potírání nelegální migrace, kontroly vnějších hranic a návratu migrantů do zemí původu.

Tampere zarámovalo politiky v oblasti domácích záležitostí a spravedlnosti do jednoho programu a tento přístup se již prosadil jako trvalý. Program z Tampere vytvořil také mechanismus kontroly plnění závazků a zpětné vazby, jehož jádrem se stala periodická sdělení Komise, předkládaná Radě a Evropskému parlamentu vždy jednou za šest měsíců. Ne všechny cíle stanovené v Tampere se sice podařilo splnit, přesto lze souhlasit s hodnocením Evropské komise z 2. června 2004, že celkový pokrok

ve sféře azylu a migrace dosažený za pět let je nesporný a hmatatelný. V oblasti azylu a migrace byly položeny základy společné azylové politiky a byla připravena harmonizace hraničních kontrol (Baršová, Barša, 2005, s. 139–141).

3.4.9 Haagský program

Haagský program: Posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii koncepčně navazuje na všeobecný program v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí z Tampere z října 1999 a stanovuje obecné priority a politické cíle v oblasti vnitřní bezpečnosti EU na období let 2005–2009. Byl schválen na zasedání Evropské rady 5. listopadu 2004. Cílem programu je zejména zlepšit obecnou schopnost Evropské unie a jejích členských států zaručit základní práva, minimální procesní ochranu a přístup ke spravedlnosti, poskytovat potřebným osobám ochranu v souladu s Ženevskou úmluvou o uprchlících a jinými mezinárodními smlouvami, regulovat migrační toky a kontrolovat vnější hranice Unie, bojovat proti organizovanému mezinárodnímu zločinu a potlačovat hrozbu terorismu, využívat potenciál Europolu a Eurojustu, dále prohloubit vzájemné uznávání soudních rozhodnutí a osvědčení v občanských i trestních věcech a odstraňovat právní a soudní překážky soudních sporů v občanských a rodinných věcech s přeshraničními dopady. Kontrolu přijímání opatření stanovených Haagským programem a jeho akčním plánem sledují každoroční hodnotící zprávy Evropské komise (Ministerstvo vnitra České republiky, 2014).

3.4.10 Prümská smlouva

Prümskou smlouvu z května 2005 sjednalo mezi sebou sedm členských států Unie (Belgie, Francie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Rakousko a Španělsko) za účelem prohloubení přeshraniční spolupráce včetně spolupráce v boji s terorismem, přeshraniční kriminalitou a nedovolenou migrací. Smlouva byla přijata jako mezinárodní smlouva sice uzavřené pro země mimo Evropskou unii, ale otevřenou pro ostatní členské státy Unie (Finsko, Itálie, Portugalsko, Slovinsko, Švédsko, Rumunsko, Bulharsko a Řecko). Je tedy otevřená přístupu každého členského státu. Diskuze o začlenění části Prümské smlouvy do právního rámce Unie byla zahájena za německého předsednictví v lednu 2007. Ukázalo se, že tato iniciativa

má širokou podporu a proto Rada pro justici a vnitřní věci v únoru 2007 rozhodla o realizaci této myšlenky. Smlouva zakotvuje například tyto formy spolupráce:

- přístup smluvních stran prostřednictvím kontaktních míst k některým údajům v databázích DNA a v databázích daktyloskopických otisků a stop,
- předávání informací a osobních údajů do zahraničí v souvislosti s akcemi velkého rozsahu s přeshraniční prvkem,
- opatření k potírání nelegální migrace atp.

3.4.11 Stockholmský program

Během roku 2009 byl sestaven nový víceletý program EU pro oblast justice a vnitřních věcí, tzv. Stockholmský program, který stanovuje obecné priority a politické cíle na období let 2010–2014. S cílem formulovat návrhy a podněty pro tento dokument byla v roce 2007 na popud Německa vytvořena tzv. Future Group (Poradní skupina na vysoké úrovni pro budoucnost evropské politiky v oblasti vnitřních věcí), jejímž členem byla i Česká republika. Prvotní návrh Stockholmského programu představila Komise 10. června 2009. Pod vedením švédského předsednictví probíhaly intenzivní diskuze o jeho obsahu. Do příprav se aktivně zapojil i Evropský parlament. Nový víceletý plán byl přijat v prosinci 2009 a jeho hlavní prioritou nadcházejících let je zaměření se na zájmy a potřeby občanů a dalších osob, za které EU nese zodpovědnost. Vedle posilování bezpečnosti klade důraz také na respekt k základním právům, zejména na právo na soukromí. Zdůrazňuje rovněž význam evropské spolupráce v boji proti organizovanému zločinu a potvrzuje cíl dobudovat společný evropský azylový systém do roku 2012 (Ministerstvo vnitra České republiky, 2014).

3.5 Imigrační politika Švédského království

Švédská migrační politika se vztahuje na uprchlíky a imigrační politiku, podporu pro repatriaci a souvislosti mezi migrací a rozvojem. Součástí je i spolupráce na mezinárodní úrovni o těchto otázkách. Migrační a azylová politika je svou povahou přeshraniční záležitostí. Lidé se pohybují v různých zemích světa. Někteří z nich jsou

nucení uprchnout před pronásledováním, zatímco jiní se přesouvají z ekonomických a sociálních důvodů. Mohou tak založit rodinu, pracovat nebo studovat v jiné zemi. Mohou se také přesunout do jiné země v naději na lepší vyhlídky do budoucna. Migrace má často zásadní vliv na vývoj jak země původu, tak země cílové. Cílem je zajistit migrační politiku, která je udržitelná v dlouhodobém horizontu, a to, že v rámci regulované imigrace zaručuje právo na azyl, usnadňuje přeshraniční mobilitu, podporuje pracovní imigraci, využívá a bere v úvahu rozvojové dopady migrace a prohlubuje evropskou a mezinárodní spolupráci. Švédsko musí vzít svůj díl odpovědnosti za mezinárodní ochranu uprchlíků. Důležitou součástí této odpovědnosti je poskytnout ochranu pro lidi prchající ze třetí země, kteří nemají přístup k jakémukoliv jinému trvalému řešení. Švédsko se zavázalo zapojit se do konstruktivní spolupráce s agenturou OSN pro uprchlíky (UNHCR) a mít humánní politiku uprchlíků, stejně jako útočiště pro lidi, kteří prchají před pronásledováním a útlakem. Jedním z hlavních cílů vlády v oblasti migrace jsou společná azylová pravidla pro země v EU. Všechny členské státy EU musí sdílet odpovědnost za nabídku ochrany uprchlíkům (Government Offices of Sweden, 2004).

3.5.1 Přistěhovalecká politika

Přestože imigrace do Švédska zde byla odnepaměti, regulovaná migrace byla zavedena až na konci 60. let 20. století. Dne 1. července 1969 byl vytvořen nový orgán: švédský imigrační úřad, který pracoval jak s integrací, tak s imigračními záležitostmi. Ti, kteří chtěli přijít do Švédska za prací, se museli prokázat jak pracovní nabídkou, tak bydlením. Pak imigrační úřad provedl odhad trhu práce, a pouze v případě, že Švédsko mělo nedostatek zahraničních pracovních sil, bylo povolení uděleno. Pokud byli ve Švédsku nezaměstnaní lidé schopní vykonávat tuto práci, žadatelé nebylo uděleno povolení k pobytu (Migrationsverket, 2014).

Nicméně pro tyto skupiny lidí žádná taková hodnocení trhu práce nebyla prováděna:

- občané severských zemí, kteří od roku 1951 měli právo usadit a pracovat bez zvláštních povolení ve všech severských zemích,
- uprchlíci,

- rodinní příslušníci, kteří se chtěli ve Švédsku sjednotit.

Nová regulovaná imigrační politika měla v 70. letech tyto důsledky:

- neseverská pracovní imigrace byla snížena,
- severská, a zejména finská imigrace dramaticky vzrostla v průběhu několika let, a pak stejně dramaticky klesla o několik let později, kdy byl ekonomický boom ve Finsku,
- sloučení rodin neseverských přistěhovalců, tedy imigrace rodinných příslušníků vzrostla,
- uprchlíci přicházeli nepravidelně, nejčastěji v přímé souvislosti s ozbrojeným konfliktem nebo krizí, jako byl v roce 1973 vojenský převrat v Chile.

Doba pobytu s cílem získat švédské občanství se snížila ze sedmi na pět let, dva roky pro občany severských zemí. Stejně požadavky platí i dnes. V roce 1985 byl zaveden nový systém pro přijímání žadatelů o azyl. Čekací lhůty na rozhodnutí se prodloužily, počet přijímacích středisek se zvýšil, ale více lidem byla také jejich žádost o azyl zamítnuta, protože nebyli vždy vyhnáni z jejich země persekucí. Místo toho důvodem byla často chudoba, pesimistický pohled na budoucnost a sen, že budoucnost v západní Evropě bude jasnější než doma (Migrationsverket, 2014).

Ani dnes Švédsko neprovozuje politiku otevřených hranic. Imigrace je regulována, což znamená, že Riksdag³ stanovil pravidla o tom, kdo může přijít do Švédska a za jakých podmínek. Regulované přistěhovalectví znamená, že každá osoba, která se chce usadit ve Švédsku, musí splňovat stanovená kritéria pro získání povolení k pobytu. Základem pro žádosti o povolení k pobytu, může být potřeba ochrany, zaměstnání nebo sloučení rodiny. Švédský migrační úřad (vzniknul z původního švédského imigračního úřadu) je správní státní agentura pro otázky migrace, tj. povolení k pobytu, pracovní povolení, víza, přijímání žadatelů o azyl, občanství a repatriace. Další relevantní subjekty v této oblasti jsou migrační soudy, migrační odvolací soud, policejní orgány, švédská vězeňská a probační služba, zemský úřad, švédské veřejné

³ Riksdag je oficiální název parlamentu Švédského království.

služby zaměstnanosti a švédské mise v zahraničí. V roce 2013 úřad pro migraci a mise v zahraničí obdržel okolo 400 000 žádostí, což je pokles o dvě procenta ve srovnání s rokem 2012. Většina lidí, kteří žádali o víza k návštěvě, nebo povolení k pobytu, si je přála za účelem setkání se s členy rodiny, studia nebo práce. Kromě toho v roce 2013 více než 54 000 lidí požádalo o azyl ve Švédsku, což představuje nárůst o 24 procent ve srovnání s rokem 2012 (Ministry of Justice, 2014).

Zajímavý, ale ne moc často zmiňovaný vliv migrace, je její souvislost s trhem s bydlením. Zahraniční pracovníci se obvykle stěhují ve větší míře do některých specifických oblastí země (zejm. velkých měst) a zvýšený migrační příliv v těchto oblastech může mít vliv i na trh s bydlením. Zvýšení poptávky po bydlení zvedá životní náklady, což má za následek vyšší požadavky na mzdy zaměstnanců. Toto ukazuje, že následky masové imigrace jsou mnohem širší a nemohou být sníženy pouze na otázky růstu a produktivity, ale je třeba je vzít v úvahu širším ekonomickým a společensko-kulturním kontextu (Palát, 2012, s. 248).

3.5.2 Politika pracovní migrace

Švédsko má velmi dobré pracovní podmínky a sociální konflikty jsou vzácné. Na rozdíl od mnoha jiných evropských zemí, Švédsko nemá zákonné minimální mzdy. Platy jsou sjednány na základě kolektivního vyjednávání mezi odbory a zaměstnavateli. Existuje asi 60 odborových svazů a 50 organizací zaměstnavatelů pro asi 600 kolektivních smluv⁴. Před 90. lety bylo sjednáno nejvíce kolektivních smluv na centrální úrovni pro různé sektory mezi hlavními odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů. Od té doby má proces tendenci k decentralizaci, a to zejména u bílých límečků⁵. Většina dohod se nyní provádí na úrovni podniků. Národní mediační úřad je zodpovědný za zprostředkování mezi různými stranami v případě neshody. Publikuje také centralizované informace o zvyšování mezd a o obecných trendech trhu práce. Genderový rozdíl ve mzdách ve Švédsku klesl a je velmi nízký i u bílých límečků. Většina kolektivních smluv zahrnuje minimální mzdu, která je poměrně vysoká

⁴ Kolektivní smlouva je dvoustranný pracovněprávní úkon uzavíraný mezi odborovou organizací a zaměstnavatelem, jejíž obsahem jsou mzdové a další pracovní podmínky pro zaměstnance.

⁵ Bílé límečky je pojem označující nemanuální pracovníky. Typickým příkladem je práce v kanceláři.

v porovnání se zbytkem Evropy. Přibližně 90 % pracovníků ve Švédsku má minimální mzdu v jejich kolektivní smlouvě, která má tendenci být alespoň 60–70 % průměrné mzdy. Pracovní doba je také stanovena v kolektivní smlouvě, i když pracovní týden byl omezen švédským parlamentem na 40 hodin. Zákon také zaručuje 25 dnů placené dovolené za rok a navíc 16 dnů státních svátků a 6 dnů de facto dovolené (obvykle volno odpoledne). Dodatečnou dovolenou si zaměstnanec dohodne se svým zaměstnavatelem. Práce přesčas je také upravena v kolektivní smlouvě. Ta je obvykle vyplácena ve výši 50–100 % průměrného platu, ale může být také vyměněna za volný čas nebo další dovolenou. To často závisí na čase a dni v práci přesčas (například svátky) (Just Landed, 2003–2015).

3.5.3 Politika pracovní migrace občanů EU

Návštěvy do 90 dnů

Jelikož Švédsko je členem Evropské unie (EU) a signatář smlouvy o Evropském hospodářském prostoru (EHP), po občanech zemí EU/EHP je vyžadován pouze platný cestovní pas nebo občanský průkaz ke vstupu do Švédska po dobu až 90 dnů. Dohoda mezi Švýcarskem a EU také dává švýcarským občanům stejnou svobodu pohybu.

Pobyty více než 90 dní

Občané EU/EHP nepotřebují povolení k pobytu, aby zůstali ve Švédsku více než 90 dní, mají právo pobytu ve Švédsku. Právo pobytu znamená, že jako občan EU/EHP, člověk a jeho/její rodinní příslušníci mohou pobývat ve Švédsku více než 90 dnů bez povolení k pobytu. Právo k pobytu musí být registrováno u švédského migračního úřadu (Migrationsverket) do 90 dnů od vstupu do země. Rodinní příslušníci, kteří nejsou občany EU/EHP, musí požádat o pobytovou kartu.

Nevyžadují se žádná pracovní povolení

Občané zemí EU/EHP nepotřebují pracovní povolení ve Švédsku a můžou začít pracovat ode dne, kdy vstoupí do země. Občané EU/EHP, kteří budou zaměstnáni ve Švédsku, musí přiložit potvrzení o zaměstnání od svého zaměstnavatele s uvedením doby trvání a typu zaměstnání při registraci o právo pobytu (Running a Business, 2013).

3.5.4 Politika pracovní migrace občanů mimo EU

Občané zemí, které nejsou členy EU, musí požádat o povolení k zaměstnání, aby mohli pracovat ve Švédsku. Občané Austrálie, Kanady, Nového Zélandu nebo Jižní Koreje ve věku od 18 do 30 let mohou také požádat o working holiday víza⁶ po dobu až jednoho roku. V případě zaměstnání, které trvá méně než tři měsíce, občané některých zemí musí mít i pracovní povolení a víza. Naopak zaměstnanci v určitých oblastech mohou být osvobozeni od předpisů pracovního povolení (Work in Sweden, 2015).

Následující lidé mohou pracovat ve Švédsku bez povolení:

- odborníci, kteří pracují ve Švédsku pro mezinárodní organizace po dobu kratší než jeden rok celkem,
- zaměstnanci, kteří se podílejí na praktických zkušenostech, interním vzdělávání a rozvoji dalších dovedností ve společnosti v mezinárodní skupině po dobu až tří měsíců za období 12 měsíců,
- lidé, kteří se účastní vzdělávání, zkoušení, přípravy nebo dokončení dodávek nebo podobných aktivit v rámci obchodní transakce po dobu až tří měsíců za období 12 měsíců,
- diplomaté a konzulární úředníci, stejně jako jejich rodiny a zaměstnanci. Výjimka platí obecně pouze pro aktuální mise,
- montéři nebo techničtí instruktoři v souvislosti s naléhavou instalací nebo opravou strojů na výrobu po dobu dvou měsíců. Práce musí být nouzová, jinými slovy neočekávaná událost, která vyžaduje okamžitá opatření. Plánované nebo předvídatelné dílo nemá nárok na výjimku,

⁶ Working holiday vízum je povolení k pobytu, které umožňuje cestovatelům pracovat a také někdy studovat v zemi, jež tato víza vydává za účelem doplňování cestovních nákladů. Pro mnoho mladých lidí umožňují tato víza zkušenost života v cizí zemi, aniž by si museli shánět předem práci, na kterou by dostali víza či se účastnili univerzitních výměnných programů. Většina těchto víz je nabízena na základě vzájemných dohod mezi určitými státy k podpoře cestovní a kulturní výměny mezi jejich občany.

- lidé, kteří mají dočasné koncerty pro rozhlasové nebo televizního vysílání u Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB nebo Nordisk televize AB (TV4, gruppen / TV4 AB) po dobu až jednoho měsíce po vstupu do Švédska,
- umělci, technici a další zaměstnanci turné, za předpokladu, že umělec byl pozván zavedeným aranžérem po dobu až 14 dní za období 12 měsíců,
- profesionální sportovci a funkcionáři, kteří se účastní mezinárodních soutěží až tři měsíce za období 12 měsíců,
- železniční personál a řidiči nákladních automobilů v mezinárodní obchodní dopravě,
- řidiči a zaměstnanci turistických autobusů na dobu až tři měsíce,
- zástupci, kteří dočasně pracují jako prodavači, novináři, atd., pro společnost, která nemá pobočku nebo kancelář ve Švédsku,
- pečovatelé zaměstnání osobou, která je na návštěvě Švédska až tři měsíce,
- hostující výzkumní pracovníci nebo učitelé na vysokých školách, kteří se podílejí na výzkumu, výuce a přednáškové činnosti po dobu až tří měsíců za období 12 měsíců,
- lidé, kteří žijí a pracují v, ale nejsou občany zemí EU/EHP nebo Švýcarska, a kteří chtějí pracovat ve Švédsku dočasně jako dodavatelé,
- svědci nebo žalobci ve vyšetřování trestné činnosti, kteří v důsledku získali povolení k pobytu (Migrationsverket, 2015).

Za účelem získání povolení k zaměstnání musí žadatel obdržet oficiální nabídku zaměstnání od švédského zaměstnavatele. Není možné získat pracovní povolení, a teprve poté přijít do Švédska hledat práci.

Za účelem získání povolení k zaměstnání, práce musí:

- být inzerována na portálu EURES po dobu minimálně 10 dnů,

- nabízet pracovní podmínky, které jsou minimálně na stejné úrovni jako švédské kolektivní smlouvy nebo jsou obvyklé v daném povolání nebo odvětví.

Žadatel také musí mít platný cestovní pas v domovské zemi (Work in Sweden, 2015).

Modrá karta EU

Modrá karta je dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci. Modrá karta opravňuje cizince k pobytu a zároveň výkonu zaměstnání, tj. cizinec nepotřebuje zvlášť pracovní povolení (Ministerstvo vnitra České republiky, 2015).

Za vysokou kvalifikaci se považuje řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, které trvalo aspoň 3 roky. Systém modrých karet EU je navržen tak, aby se Evropa stala atraktivní destinací pro vysoce vzdělané osoby ze zemí mimo Evropskou unii. Všechny členské státy EU s výjimkou Velké Británie, Dánska a Irsko se zapojily do režimu modrých karet EU. Vysoce kvalifikovaní pracovníci se v minulosti rozhodovali pro destinace, jako jsou Spojené státy, Kanada nebo Austrálie. Evropská iniciativa má řadu charakteristických vlastností, které pomohou Evropě stát se světově nejoblíbenější migrační destinací (EU Blue Card Network, 2015).

3.5.5 Získání občanství

Občanství je právní vztah mezi jednotlivcem a státem. Občanství znamená svobodu, práva a povinnosti a poskytuje základ pro reprezentativní vládu. Nejvíce hmatatelným důkazem občanství je švédský pas nebo národní identifikační průkaz (Government Offices of Sweden, 2004).

Chcete-li se stát švédským občanem, musíte (Migrationsverket, 2015):

- být schopen prokázat svou totožnost,
- dosáhnout věku 18 let,

- mít povolení k trvalému pobytu, právo pobytu nebo pobytovou kartu ve Švédsku,
- žít ve Švédsku po určitou dobu,
- chovat se ve Švédsku dobře.

Změny zákona o švédském občanství vstupující v platnost 1. 4. 2015.

Švédské občanství je nejdůležitější právní vztah mezi občanem a státem. Je to základ pro švédskou demokracii a představuje významný odkaz Švédska. Cílem je použít švédské občanství jako podnět k podpoře integrace.

Nejdůležitější změny jsou následující:

- Preambule je uvedena tím, že švédské občanství znamená spříznění se Švédskem a spojuje všechny občany. Švédské občanství se skládá z práv a povinností.
- Všechny obce jsou povinny pořádat výroční občanské obřady pro nové občany, aby oslavili jejich nové občanství.
- Pravidla týkající se automatického získání občanství při narození se změnila tak, aby dítě vždy získalo švédské občanství při narození, pokud jeden z rodičů dítěte je švédským občanem.
- Příležitosti dětí a mladých lidí na získání švédského občanství jsou usnadněny prostřednictvím snížení požadavků na bydliště a trvalý pobyt ve Švédsku.
- Časové lhůty pro oznámení občanství pro děti a mládež bez státní příslušnosti jsou rozšířeny.
- Možnost obnovení švédského občanství pro osoby, které ztratily své občanství v souladu s dřívějším právem, které se snažilo omezit dvojí občanství, je zavedeno bez časového omezení (Government Offices of Sweden, 2004).

3.5.6 Imigrace rodinných příslušníků

Manželé, partneři žijící ve společné domácnosti a děti do 18 let

Manželé (součástí i registrovaní partneři), partneři žijící ve společné domácnosti a svobodné děti mladší 18 let, kteří žijí ve Švédsku, mají nárok na povolení k pobytu.

Nicméně žádost o povolení k pobytu z důvodu sloučení rodiny může být zamítnuta v těchto případech (Government Offices od Sweden, 2011):

- podání nesprávné informace,
- uvedený vztah je falešný,
- žadatel představuje hrozbu pro veřejný pořádek nebo bezpečnost,
- separace,
- mnohoženství,
- jeden z manželů nebo partnerů žijících ve společné domácnosti má méně než 18 let.

Lidé mající v úmyslu oženit se nebo začít bydlet s partnerem

Povolení k pobytu může být poskytnuto cizinci, který hodlá vstoupit do manželství nebo se chystá žít ve společné domácnosti, pokud se vztah zdá být vážný a neexistují žádné zvláštní důvody k neudělení povolení (Government Offices od Sweden, 2011).

Ostatní blízcí rodinní příslušníci

U jiných blízkých rodinných příslušníků na rozdíl od manželů, partnerů ve společné domácnosti a dětí mladších 18 let, platí, že povolení k pobytu může být uděleno, pokud byli členy téže domácnosti jako osoba se švédským občanstvím (Government Offices od Sweden, 2011).

3.6 Nelegální migrace do Švédského království

Je obtížné odhadnout rozsah nelegální migrace do Švédska stejně jako pro ostatní země. Odhady v současné době jsou většinou založeny na statistikách o nevyřízeném počtu rozhodnutí o vyhoštění švédskou policií a migračním úřadem odmítnutých žadatelů o azyl a osob s prošlým povolením k pobytu. V červnu 2005 policie měla ještě prosadit asi 16 000 takových příkazů, které z různých důvodů dosud nebyly provedeny. Čísla však poskytují pouze hrubou představu. Obecně lze předpokládat, že počet nelegálních migrantů ve Švédsku je menší, než ve střední a jižní Evropě. To je důsledkem poněkud vzdálené geografické polohy Švédska, stejně jako skutečností, že švédská společnost má přísné právní předpisy, takže je zde jen velmi málo prostoru pro nelegální pobyt. Skandinávský sociální stát vyčnívá nad jiné země mimo jiné tím, že si vede komplexní a podrobnou evidenci populace. Všichni občané a legální přistěhovalci mají osobní identifikační číslo, které obsahuje datum narození a další čtyři číslice, které jasně identifikuje každou osobu v daňových registrech obcí. Bez takového čísla si není možné otevřít bankovní účet, obdržet dávky sociálního zabezpečení, mít nárok další sociální služby nebo požádat o telefonní linku. Proto je těžké žít bez statusu pobytu. Kromě toho, vysoký stupeň odborů mezi švédskými pracovníky ztěžuje nelegálním pracovníkům zůstat bez povšimnutí. V roce 2005 parlament reformoval švédské právo na azyl, čímž Švédsko sjednotil s pokyny pro žadatele o azyl v EU, které vstoupily v platnost v předchozích letech. Opatření bylo zavedeno na zlegalizování odmítnutých žadatelů o azyl a lidí žijících ve Švédsku několik let pod nařízením k vyhoštění, která ještě nebyla provedena. Tito zájemci dostali právo podat novou žádost o azyl do března 2006. Migrační úřad byl požádán o použití pružnějších kritérií při hodnocení těchto navazujících aplikací. Podle migračního úřadu bylo předloženo asi 30 000 žádostí, z toho jen 60 procent bylo schváleno (HWWI, 2009).

3.6.1 Dopady na život ve Švédském království

Obecně platí, že i přes sporadické krizové situace, veřejný diskurz ve Švédsku týkající se migrace a integrace se vyznačuje vysokým stupněm politické korektnosti. Například kdykoliv masmédiá informují o trestných činech, nedávají žádný údaj o místě, původu

nebo státní příslušnosti údajného pachatele, dokud osoba nebyla odsouzena nebo dokud nebyla přednesena oficiální obvinění. Extrémní pravicové strany, které se otevřeně snaží vyburcovat veřejné mínění proti přistěhovalecké a integrační politice vlády jsou, na rozdíl od Dánska, Norska a v poslední době i Finska, zatím jen okrajovým jevem. Navíc je ve Švédsku (neo-)nacistické hnutí které, navzdory tomu, že je malé co do počtu, je velmi aktivní a radikální a v minulosti se dopustilo řady útoků a vražd disidentů, migrantů, homosexuálů a odborářů. S cílem omezit přechod k radikální pravici a extremismu, zavedené strany se snaží posílit úroveň imigrace s fungující integrační politikou a opravit stávající nedostatky. Situace je zvláště naléhavá v takzvaných "problémových předměstích" větších měst. Je pravda, že sociální podmínky jsou stále mnohem lepší než ty, které panují na předměstí Paříže. Nicméně je zde značná nezaměstnanost, nedostatek příležitostí a beznaděj mezi mladými lidmi, a to se opakovaně přelévá do útoků na policii, k vandalismus a žhářství. K prolomení "outsiderovství" nově příchozích přistěhovalců se musí zajistit, že v budoucnu se více vyplatí pro migranty nastoupit do práce. Celosvětová hospodářská a finanční krize, ke které došlo ve většině ostatních evropských zemí, měla dopad na Švédsko i navzdory ekonomickému boomu posledních let a poklesu nezaměstnanosti. Po propuknutí krize nezaměstnanost značně vzrostla. Rozdíly mezi bohatými a chudými jsou stále častější než před krizí. Zvyšující se polarizace společenských vrstev by mohla mít za následek do teď poněkud opatrně vyjádřené požadavky na přísnější imigrační kontroly, které se brzy mohou stát mnohem hlasitější (HWWI, 2009).

3.7 Sociální politika

Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení ve Švédském království má z větší části na starosti úřad sociálního pojištění – Försäkringskassan. V pracovní neschopnosti nemáte první den nárok na náhradu mzdy, další dva týdny obdržíte nemocenskou od svého zaměstnavatele. Poté ji vyplácí Försäkringskassan. Nemocenská je ve výši 80 % mzdy a platí se z ní daň z příjmu.

Podpora v nezaměstnanosti

Ve Švédsku je na základě odvodů na sociální zabezpečení hrazena jen základní podpora v nezaměstnanosti pro osoby starší 20 let, které prokáží alespoň 6 měsíců zaměstnání.

Pro dávky v nezaměstnanosti vypočítané podle výše vašeho příjmu je nutné přispívat do dobrovolného fondu pojištění nezaměstnanosti. Fondů pojištění je několik, vybírá se nejčastěji podle profese a výše pojistného. Abyste měli nárok na podporu v nezaměstnanosti, je nutné platit pojistné alespoň 1 rok a prokázat nejméně 6 měsíců zaměstnání. Výše podpory činí 80 % předchozího příjmu.

Zdravotní pojištění

Čeští občané zaměstnaní ve Švédsku zde mají právo na plnou zdravotní péči hrazenou švédskou zdravotní pojišťovnou, u níž jsou pojištěni. Za návštěvy u lékaře a hospitalizaci v nemocnici se platí poplatky. Výši poplatků stanovuje krajská rada, a tak se v jednotlivých regionech liší. Z plateb jsou vyjmuty těhotné ženy a děti. Zubní péče je poskytována zdarma pro děti do 18 let. Poté je třeba ji částečně nebo plně hradit (EURES ČR, 2014).

4 MATERIÁL A METODIKA

Hlavním zdrojem dat pro zpracování diplomové práce byly webové stránky Švédského statistického úřadu (Statistiska centralbyrån). Data jsem získala z veřejné databáze a další informace ze stránek Migračního úřadu (Migrationsverket). Tato data byla vyhodnocena v aplikaci Microsoft Office Excel a zpracována statistickými metodami.

4.1 Časové řady a jejich vyrovnání

Časovou řadou se rozumí posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování, která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času ve směru minulost – přítomnost. Analýzou časových řad se pak rozumí soubor metod, které slouží k popisu těchto řad (a případně k předvídání jejich budoucího chování) (Hindls, Hronová, Seger, 2007, s. 246).

Časové řady ekonomických ukazatelů se rozlišují (Hindls, Hronová, Seger, 2007, s. 246):

1. podle rozhodného časového hlediska na:
 - a. časové řady intervalové – intervalová časová řada je ukazatel, jehož velikost závisí na délce intervalu, za který je sledován. Tyto ukazatele je možné sčítat. Intervalové ukazatele se mají vztahovat ke stejně dlouhým intervalům, protože v opačném případě by šlo o srovnání zkreslené. K zajištění srovnatelnosti jsou všechna období přepočítávána na jednotkový časový interval. Tato operace se nazývá očišťování časových řad od důsledků kalendářních variací, jinak řečeno kalendářní očišťování.

Očištěné údaje na kalendářní dny

$$y_t^{(0)} = y_t \frac{\overline{k_t}}{k_t},$$

kde y_t je hodnota očištěného ukazatele v příslušném dílčím období roku, k_t je počet kalendářních dní v příslušném dílčím období roku, \bar{k}_t je průměrný počet kalendářních dní v dílčím období roku.

- b. časové řady okamžikové – jsou sestavovány z ukazatelů, které se vztahují k určitému okamžiku. Protože prostý součet za několik za sebou jdoucích hodnot okamžikových ukazatelů nedává reálný smysl, shrnují se řady tohoto typu pomocí speciálního průměru. Tento se nazývá chronologický průměr.

Je-li délka mezi jednotlivými časovými okamžiky stejná, jde o prostý chronologický průměr a vzorec bude ve tvaru

$$\bar{y} = \frac{\frac{y_1 + y_2}{2} + \frac{y_2 + y_3}{2} + \dots + \frac{y_{k-1} + y_k}{2}}{k-1} = \frac{\frac{1}{2}y_1 + y_2 + \dots + y_{k-1} + \frac{1}{2}y_k}{k-1}$$

Nebude-li délka mezi jednotlivými časovými okamžiky konstantní, je nutné jednotlivé dílčí průměry vážit délkami příslušných intervalů. Jedná se o vážený chronologický průměr a vzorec bude ve tvaru

$$\bar{y} = \frac{\frac{y_1 + y_2}{2}d_1 + \frac{y_2 + y_3}{2}d_2 + \dots + \frac{y_{k-1} + y_k}{2}d_{k-1}}{d_1 + d_2 + \dots + d_{k-1}}$$

2. podle periodicity na:
- časové řady roční (dlouhodobé),
 - časové řady krátkodobé.

Časové rozpětí mezi rozhodnými okamžiky u okamžikové časové řady, resp. délka období u intervalové časové řady se nazývá periodicita časové řady. Je-li tato perioda kratší než jeden rok, jedná se o krátkodobé časové řady. Naopak, je-li periodicita roční nebo ještě delší než roční, jedná se o roční (dlouhodobé) časové řady.

4.1.1 Modelování časových řad

Nejjednodušší a nejužívanější koncepcí modelování časové řady reálných hodnot y_t je jednorozměrný model ve tvaru

$$Y_t = f(t), t = 1, 2, \dots, n,$$

kde Y_t je modelová hodnota ukazatele v čase t , a to taková, aby rozdíly $y_t - Y_t$ byly v úhrnu co nejmenší a zahrnovaly působení ostatních faktorů na vývoj sledovaného ukazatele. Tyto se nazývají nepravidelné poruchy (Hindls, Kaňoková, Novák, 1997, s. 95).

4.1.2 Volba vhodného modelu trendu

Základem pro rozhodování o vhodném typu trendové funkce by měla být věcně ekonomická kritéria, tj. trendová funkce by měla být volena na základě věcné analýzy zkoumaného jevu. Při věcné analýze lze v některých případech posoudit, zda jde o funkci rostoucí nebo klesající, přichází-li v úvahu inflexní bod, zda jde o funkci nekonečně rostoucí nebo s růstem jen ke konečné limitě apod. Je nutné však konstatovat, že rozhodování při použití věcně ekonomických kritérií umožní poodhalit základní tendence ve vývoji analyzovaného ukazatele spíše jen v hrubých rysech. Druhou jednoduchou možností volby je analýza grafu zobrazené časové řady. Nebezpečí volby na základě vizuálního výběru spočívá však v jeho subjektivitě (Hindls, Hronová, Seger, 2007, s. 286, 287).

Z hlediska účelu modelování časových řad bývají tato kritéria dělena na interpolační a extrapolací. Tzn., že je nutné přihlídnout k tomu, zda je hlavním účelem modelování trendu pouze popis minulého vývoje ukazatele či spíše zájem o konstrukci předpovědi dalšího vývoje (Hindls, Kaňoková, Novák, 1997, s. 121).

4.2 Popis trendové složky

Popis tendence vývoje analyzované řady je jedním z nejdůležitějších úkolů analýzy časových řad. Z velkého okruhu trendových funkcí se zaměříme na funkce jednoduché, a to konkrétně na lineární a parabolický trend. Nejužívanější metodou odhadu

parametrů trendových funkcí je metoda nejmenších čtverců, která je použitelná v případě, že zvolená trendová funkce je lineární v parametrech (Hindls, Hronová, Seger, 2007, s. 256, 257).

4.2.1 Lineární trend

Je nejčastěji používaným typem trendové funkce. Můžeme jej použít vždy, když chceme alespoň orientačně určit základní směr vývoje analyzované časové řady. Lineární trend čili trendová přímka je vyjádřena ve tvaru

$$T_t = b_0 + b_1 t, \text{ kde}$$

b_0 a b_1 jsou neznámé parametry a $t=1,2,\dots,n$ je časová proměnná. K odhadu parametrů b_0 a b_1 použijeme metodu nejmenších čtverců, protože funkce je lineární z hlediska parametrů. Znamená to vyřešit dvě normální rovnice

$$\begin{aligned} \sum y_t &= nb_0 + b_1 \sum t \\ \sum ty_t &= b_0 \sum t + b_1 \sum t^2, \end{aligned}$$

kde symbolem \sum se rozumí součet přes t od 1 do n , tj. $\sum_{t=1}^n$. Řešením soustavy normálních rovnic jsou odhady parametrů

$$\begin{aligned} b_0 &= \bar{y} - b_1 \bar{t}, \\ b_1 &= \frac{\overline{yt} - \bar{y}\bar{t}}{\overline{t^2} - \bar{t}^2}. \end{aligned}$$

Způsob řešení soustavy normálních rovnic ovšem není jediný. Lze jej triviální úpravou časové proměnné zjednodušit, a to zavedením proměnné t' , aby součet těchto hodnot byl roven nule. Řešení soustavy pak bude zjednodušeno do tvaru

$$b_0 = \frac{\sum y_t}{n}$$

$$b_1 = \frac{\sum y_t t'}{\sum t'^2}.$$

4.2.2 Parabolický trend

Parabolický trend má tvar

$$T_t = b_0 + b_1 t + b_2 t^2,$$

kde b_0, b_1, b_2 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. Protože i tato funkce je lineární z hlediska parametrů, použijeme k odhadu parametrů metodu nejmenších čtverců. Znamená to řešit tři normální rovnice ve tvaru

$$\begin{aligned}\sum y_t &= nb_0 + b_1 \sum t' + b_2 \sum t'^2 \\ \sum y_t t' &= b_0 \sum t' + b_1 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^3 \\ \sum y_t t'^2 &= b_0 \sum t'^2 + b_1 \sum t'^3 + b_2 \sum t'^4\end{aligned}$$

Za platnosti podmínky $\sum t'^k = 0$, $k = 1, 3, 5, \dots$ nalezneme z druhé rovnice triviálně odhad parametru b_1 ve tvaru

$$b_1 = \frac{\sum y_t t'}{\sum t'^2}.$$

Zbývající parametry získáme řešením normálních rovnic

$$\begin{aligned}\sum y_t &= nb_0 + b_2 \sum t'^2 \\ \sum y_t t'^2 &= b_0 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^4\end{aligned}$$

odkud

$$b_0 = \frac{\sum y_t \sum t'^4 - \sum t'^2 \sum y_t t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2}$$

$$b_2 = \frac{n \sum y_t t'^2 - \sum y_t \sum t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2}.$$

5 VÝSLEDKY PRÁCE

Švédsko (Sweden, Sverige) se nachází na Skandinávském poloostrově v severní Evropě. Na západě hraničí s Norskem, na východě s Finskem. Na jižní straně je propojeno s Dánskem unikátním mostem-tunelem. Rozloha země činí 449 964 km² a řadí se tak na 54. místo co se týká velikosti zemí ve světě, v Evropě mu patří pátá příčka. Hlavním městem je Stockholm, který je zároveň i největším městem v zemi. Rozkládá se na čtrnácti ostrůvcích a často se mu přezdívá Benátky severu. K dalším velkým městům patří Göteborg a Malmö.

Švédsko se dělí na tři hlavní oblasti. Norrland, který zabírá na severu země přibližně tři pětiny území, které je především hornaté s rozlehlými lesy, Svealand (centrální část) s více než 90 tisíci jezery a krajinou ledovcového původu a Götaland na jihu s kamenitými vrchovinami. Přibližně 15 % území Švédska leží za Severním polárním kruhem. Tato země má převážně mírné podnebí, kterému vděčí za teplý Golský proud. Ve Švédsku je celkem 28 národních parků, jejichž rozloha činí přibližně 1,4 % rozlohy země. Největší je národní park Padjelanta.

Švédsko je konstituční monarchií v čele s králem Carlem XVI. Gustafem. Panovníkova autorita je dnes především formální a král vykonává hlavně ceremoniální funkce. Monarchie je dědičná a po Carlovi XVI. Gustafovi by měla na trůn usednout jeho dcera Victoria, neboť v roce 1980 bylo zavedeno nástupnické právo pro ženy. Legislativní moc má v rukou parlament, jehož poslanci jsou voleni v přímých volbách. Švédsko v roce 1912 vyhlásilo neutralitu, není ani členem Severoatlantické aliance ani jiných vojenských uskupení. Od roku 1946 je však členem Organizace spojených národů a od 1. 1. 1995 je členem Evropské unie.

Země má vysoce vyspělou ekonomiku – patří k nejvyspělejším státům v Evropě. Je zde také nízká úroveň korupce. Mezi hlavní přírodní zdroje patří voda, železná ruda a dřevo. Hospodářství produkuje především železo a ocel a země je i významným výrobcem nábytku. Zvláště důležitým odvětvím je lesní hospodářství a zpracování dřeva. Mezi nejznámější firmy patří SAAB, IKEA, Volvo a Husqvarna. Elektřina se vyrábí především v hydroelektrárnách a jaderných elektrárnách. Zemědělská výroba

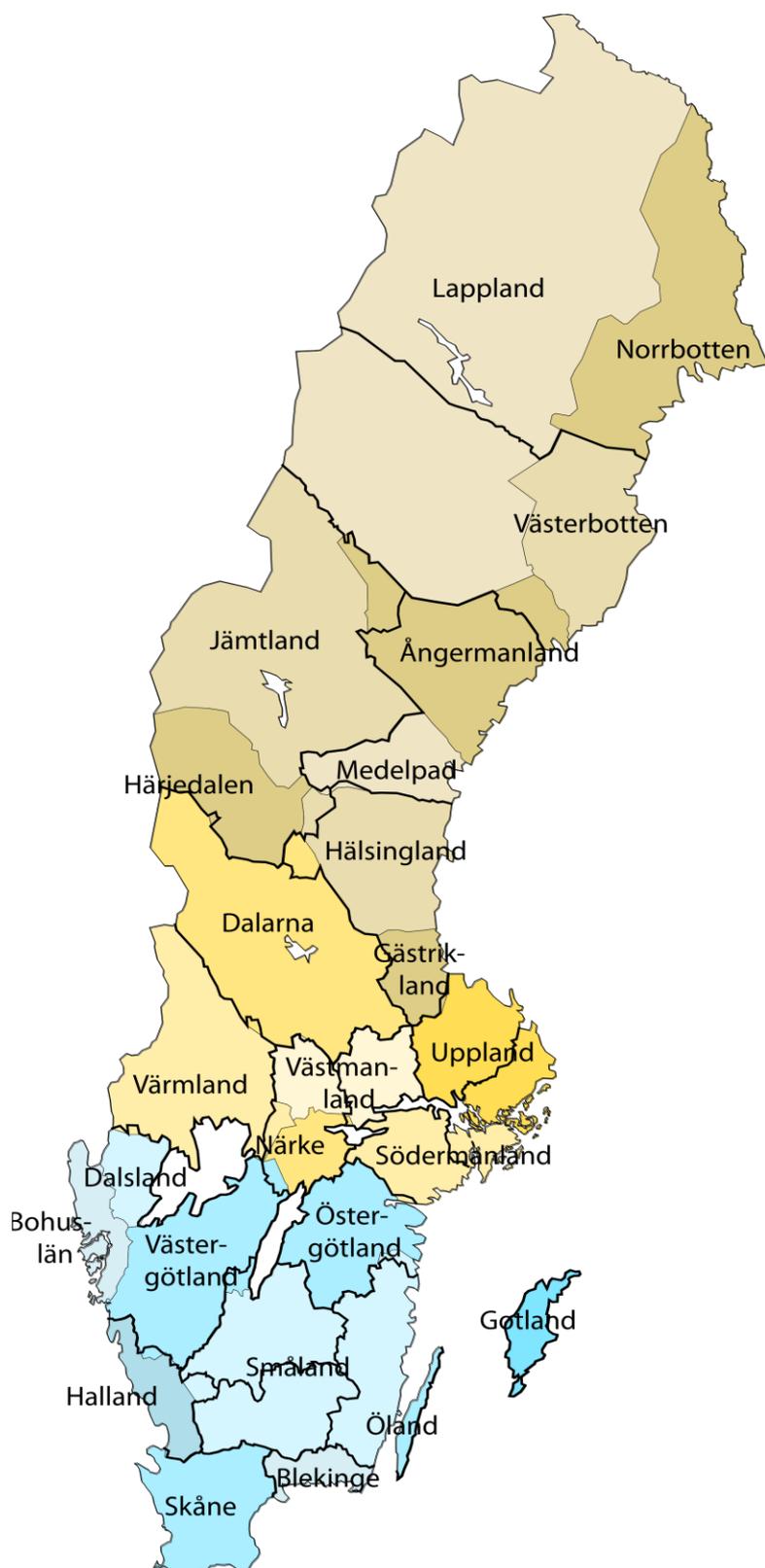
je rozšířena hlavně na jihu, kde jsou pro ni příznivější podmínky. Orná půda tvoří přibližně jen 8 % celkové rozlohy, ale i přesto dokáže uspokojit 90 % domácí spotřeby. Pěstuje se cukrovka, pšenice, ječmen, brambory. V živočišné výrobě dominuje chov skotu a vepřů. Rybolov pokrývá především domácí spotřebu.

Ve Švédsku žije přibližně 9 754 tis. obyvatel, které je koncentrováno především v jižní polovině země a to zejména ve městech. Na severu jsou některé oblasti zcela neobydlené. Z celkového počtu obyvatel podíl ekonomicky činného obyvatelstva představuje 61,5 %. Hustota osídlení je pouhých 23,9 obyvatel/km². Švédsko patří mezi země s nevyšším průměrným věkem obyvatel – ženy se dožívají 81 let a muži 79 let. Většina Švédů patří mezi luterány (asi 80 %), muslimů je 7 %, katolíků 4 %.

Švédsko je silně multikulturní, žije zde 1 603 tis. cizinců. Nejvíce jich přichází z evropských zemí, Asie a Afriky. Značně také stoupá počet muslimských imigrantů. Část přistěhovalců přivádí do země především její štědrý sociální systém a také benevolentní přistěhovalecký režim. Cizinci zde mají nejlepší životní podmínky z celé Evropské unie a také nejlepší přístup k práci.

Životní úroveň obyvatelstva patří k nejvyšším na světě a sociální systém země je považován za jeden z nejštědřejších. Zdravotní systém je na vysoké úrovni a téměř veškerá péče je bezplatná. Pozitivní vizitkou Švédska je i nízká nezaměstnanost, velice nízká kriminalita a čistota a pořádek ve městech.

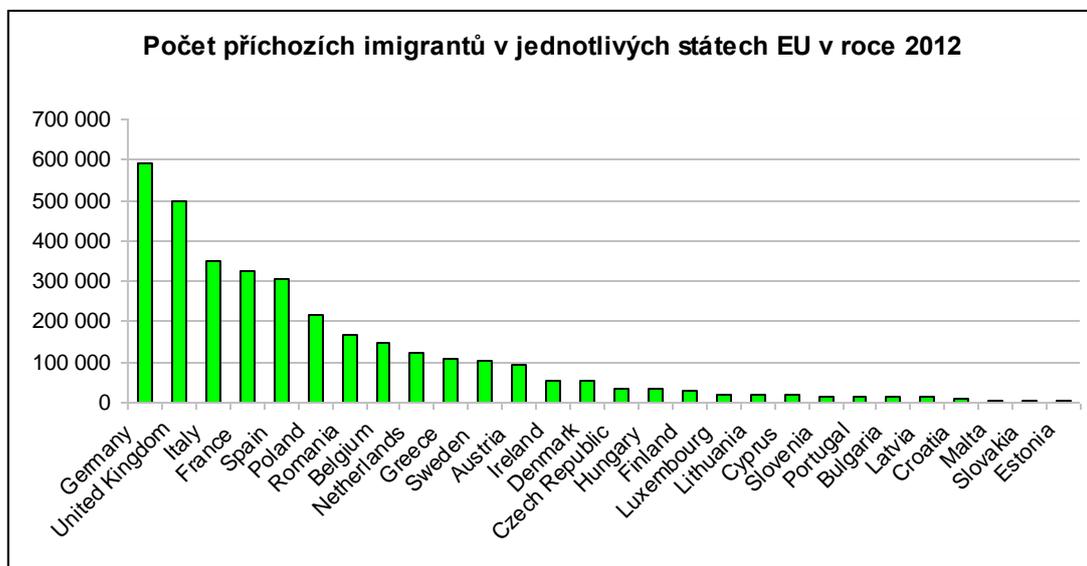
Zajímavostí je, že švédština je sice hlavním jazykem, ale není legislativně zakotveno její postavení jako úřední jazyk, a to z důvodu, že pokusy o toto uzákonění se v parlamentu nesetkaly s potřebnou většinou hlasů. V sousedním Finsku je používána jako druhý národní jazyk. Švédština patří mezi germánské jazyky. Je vzájemně srozumitelná s norštinou a dánštinou. Všeobecná je znalost angličtiny u starších lidí pak němčiny (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2014).

Obrázek 1: Obrázek Švédského království – administrativní dělení (zdroj: <https://nordicroots.wordpress.com/geography-of-sweden/>)

5.1 Prezentace analýz

Imigranti přicházejí do všech zemí Evropské unie a jejich příliv v poslední době prudce vzrůstá. Přistěhovalci utíkají do Evropy hlavně před chudobou a válkami.

Graf 1: Počet imigrantů v jednotlivých státech EU v roce 2012 (zdroj dat: Eurostat, vlastní zpracování)

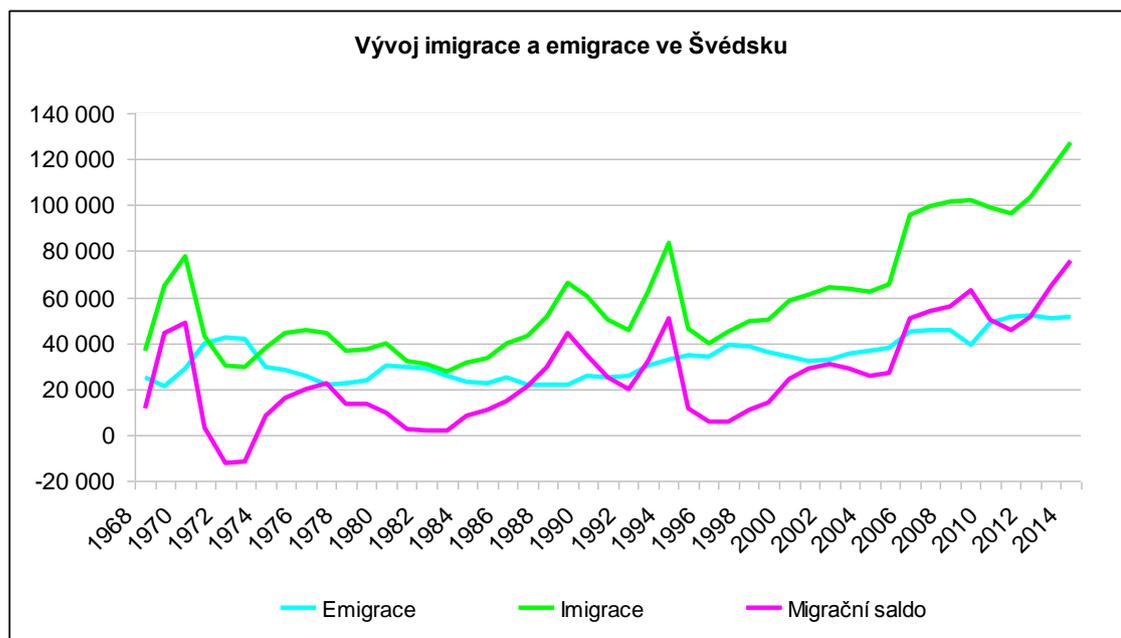
Graf číslo 1 ukazuje, které země Evropské unie byly v roce 2012 mezi imigranty nejoblíbenější. Nejvíce imigrantů odchází k našemu západnímu sousedovi, tedy do Německa. Jednalo se o 592 tis. imigrantů. Přibližně o 100 tis. imigrantů méně přišlo do Velké Británie – 498 tis. Následuje Itálie s 350 tisíci a Francie s 327 tisíci přistěhovalců. Hodně lidí odchází i do Španělska a Polska. Švédsko v počtu imigrantů zaujímá deváté místo. V roce 2012 se do země přistěhovalo 103 tisíc obyvatel. Láká je sem benevolentní přistěhovalcecký režim a vysoká životní úroveň.

Největší přírůstky imigrantů mají země západní a jihozápadní Evropy. Naopak málo imigrantů přichází do zemí východní Evropy, především do zemí bývalého Sovětského svazu, kde je nižší úroveň ekonomiky a taktéž nižší životní úroveň. Naopak z těchto zemí odchází hodně lidí za lépe placenou prací do zahraničí.

V členských státech EU pochází většina cizích státních příslušníků ze zemí mimo EU (zemí třetího světa). Uprchlíci do Evropy utíkají především před válkami

a chudobou. Podle dostupných statistik jich více než polovina absolvuje cestu loděmi přes Středozemní moře. Nejvíce lidí utíká z Afghánistánu, Bangladéše a Sýrie. Prchají hlavně kvůli špatným pracovním podmínkám a Syřané kvůli občanské válce v zemi.

5.1.1 Historický vývoj migrace ve Švédském království

Graf 2: Historický vývoj migrace ve Švédském království v letech 1968-2014 (zdroj dat: Statistika centralbyrån (SCB), vlastní zpracování)

Švédsko se v průběhu 20. století stalo z emigrační země zemí imigrační a její kladné migrační saldo má významný podíl na růstu populace. Emigrace převládla nad imigrací pouze v první polovině sedmdesátých let. V letech ostatních převažuje imigrace (graf 2).

V letech 1938 až 1948 přicházeli do země uprchlíci ze sousedních zemí a to především v souvislosti s druhou světovou válkou.

V letech 1949 až 1971 zasáhl tuto zemi příliv imigrantů hlavně z Finska a jižní Evropy. V této době západní země hledaly nové pracovní síly, což zahájilo významný migrační tok do této severské země. Nejvíce migrantů přicházelo z Finska, Jugoslávie a Řecka. Příliv imigrantů dosáhnul svého vrcholu v roce 1970.

Roky 1972 až 1989 se nesou ve znamení migrace za účelem sloučení rodiny a také přicházejí uprchlíci z rozvojových zemí. V roce 1972 došlo k zastavení nábory pracovníků ze zemí mimo skandinávský region a tím došlo k významnému poklesu přistěhovalců. Byli však nadále přijímáni uprchlíci a jejich rodinní příslušníci. Vlivem této řetězové migrace se začaly počty migrantů postupně zvyšovat. Lidé, kterým se začalo ve Švédsku dařit tak mohli poskytovat finanční pomoc dalším přicházejícím příbuzným.

Od roku 1990 do současnosti převažují žadatelé o azyl z východní a jihovýchodní Evropy a to v souvislosti s válkou v bývalé Jugoslávii. K migraci taktéž přispěl volný pohyb osob v rámci EU. Po vstupu do EU se Švédsko zavázalo, že občané ostatních členských států mohou žít a pracovat ve Švédsku.

Dle grafu dosáhlo přistěhovalectví rekordní úrovně v roce 2006 a 2007 a dále rostlo, i když už pomaleji. Další zlom a strmější růst pak nastal v roce 2012. V tomto roce přibýlo do země více než 1 % obyvatel, což je oproti roku 2011 nárůst téměř o 20 %. Jedná se především o imigranty z islámských zemí, kteří po získání azylu nebo povolení k pobytu, na základě ustanovení o sjednocení rodiny, zvou do země svoje často velice početné příbuzenstvo.

5.1.2 Rozmístění Švédů a imigrantů na území Švédského království

Tabulka 1: Počty Švédů a imigrantů v NUTS 3 v roce 2014 (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

	Švédové	Imigranti
Stockholm	2 198 044	505 538
Uppsala	348 942	51 511
Södermanland	280 666	47 803
Östergötland	442 105	60 445
Örebro	288 150	40 387

Västmanland	261 703	47 526
Jönköping	344 262	49 909
Kronoberg	189 128	31 109
Kalmar	235 598	25 321
Gotland	57 255	3 037
Blekinge	154 157	18 720
Skåne	1 288 908	249 181
Halland	310 665	35 861
Västra Götaland	1 632 012	265 952
Värmland	274 691	30 612
Dalarna	278 903	28 914
Gävleborg	279 991	31 294
Västernorrland	243 061	22 015
Jämtland	126 765	10 230
Västerbotten	262 362	23 044
Norrbotten	249 987	25 142

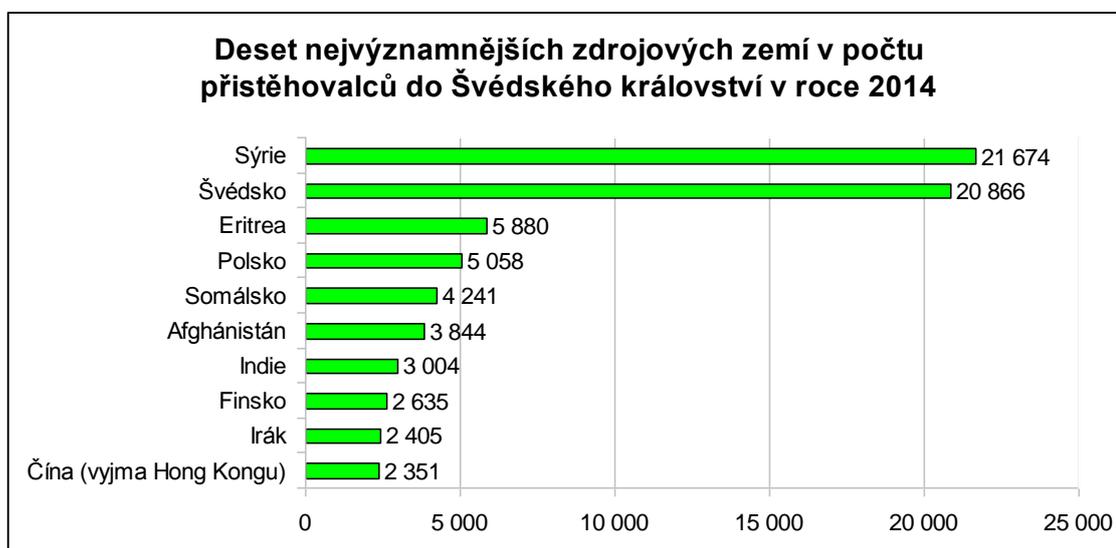
V tabulce č. 1 jsou uvedeny počty Švédů a imigrantů v jednotlivých regionech Švédského království v roce 2014 a v hlavním městě Stockholm.

Nejvíce švédských občanů i imigrantů žije v hlavním městě Stockholm a v jihozápadní části země. Důvodem je to, že jižní část Švédska je podstatně hustěji obydlená než její severní území. Nejvíce imigrantů se soustředí ve Stockholmu a jeho blízkém okolí. Je jich zde 505 tis. Nad 200 tis. imigrantů žije ještě v krajích Skåne s největším městem

Malmö a Västra Götaland s centrem a druhým největším městem Göteborg. Malmö je třetím největším městem s velkým podílem přistěhovalců – přibližně 38 % a má též velkou muslimskou komunitu. Toto město má ve Švédsku nejvíce přistěhovalců na hlavu (per capita). Nejvíce jich pochází z Iráku, Dánska a bývalé Jugoslávie. V Göteborgu, který je považován za studentské město, žije kolem 60 000 studentů, ale také mnoho národnostních menšin a to hlavně ze Súdánu, Íránu a Jižní Ameriky a také z bývalé Jugoslávie. Přistěhovalci žijí především na periferiích města na sídlištích.

Na severu země žijí menšiny Finů a Sámů (Laponců), v jižní části menšina Dánů.

5.1.3 Zdrojové země imigrace do Švédského království

Graf 3: Zdrojové země v počtu přistěhovalců do Švédského království v roce 2014 (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

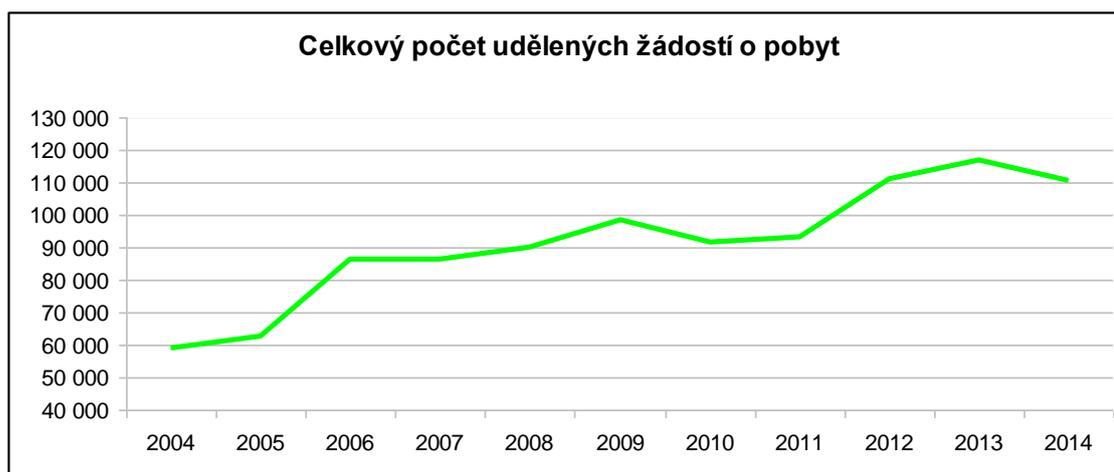
Nejvíce imigrantů pochází ze Sýrie. V roce 2014 se jich do země přistěhovalo 21 674. Hlavním důvodem je občanská válka v zemi trvající od roku 2011 a nejvíce uprchlíků z této země směřuje do Itálie, Švédska, Francie a Německa.

Na druhém místě jsou pak obyvatelé pocházející ze Švédska, kteří se po delším pobytu za hranicemi vracejí domů. Jejich počty se dlouhodobě pohybují okolo 20 % z celkového počtu přistěhovalců. V roce 2014 jich bylo 20 866, což je poměrně velký

počet. Následuje Eritrea (malá africká země, jedna z nejchudších na světě) a Polsko s počtem imigrantů nad pět tisíc. Poláci jsou známi tím, že rádi projevují svoji národní hrdost a sounáležitost, ale méně známé už je to, že patří mezi národy s největším počtem obyvatel žijícím mimo území svého státu. Taktéž jejich „emigrantská historie“ trvá už více než dvě století. V současné době odchází hlavně mladá generace za lepšími pracovními podmínkami do západní Evropy (graf 3).

Z evropských zemí je v první desítku ještě Finsko. Jinak se jedná o země třetího světa. Hlavním motivem imigrace v současnosti je následování rodiny a možnosti získání ubytování, kvalifikace a zařazení do pracovního procesu. Výjimkou (především dle zahraničních kritiků) nejsou však případy využívání sociálního systému a čerpání podpory pro sebe a svoji rodinu. Pro tento fenomén se vžil termín „sociální turistika“.

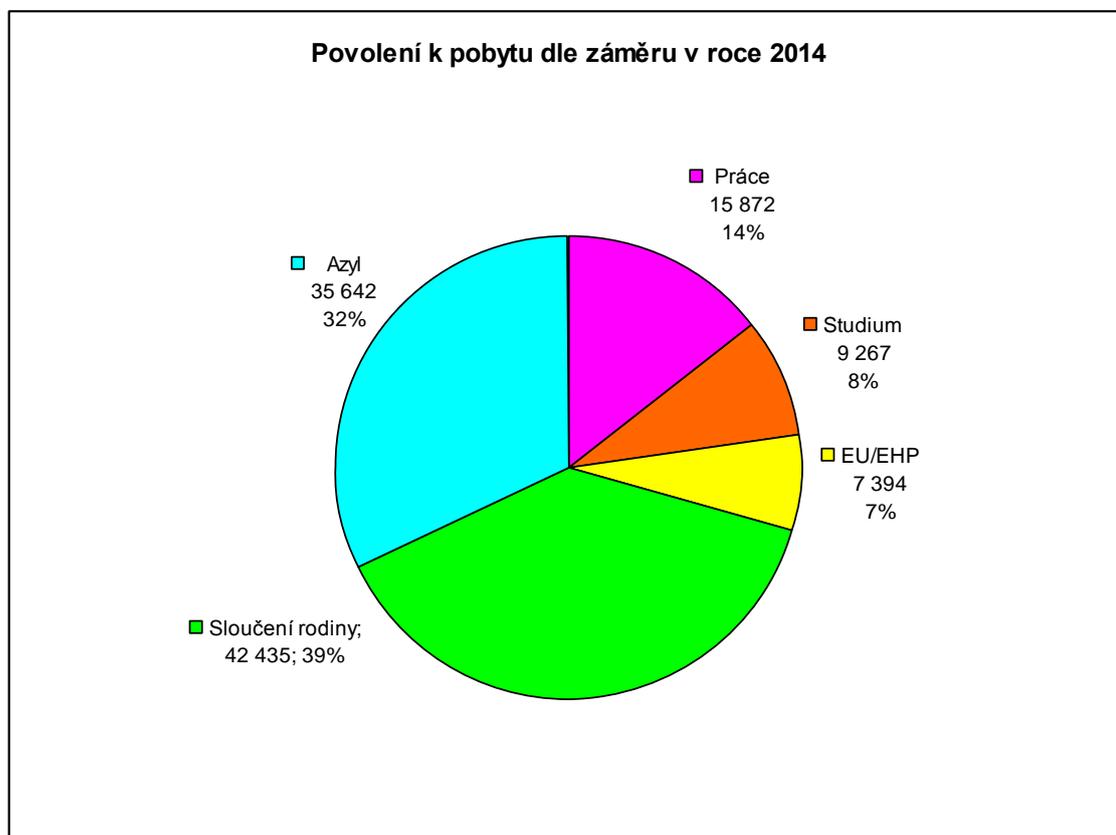
5.1.4 Žádosti o povolení k pobytu

Graf 4: Celkový počet udělených žádostí o pobyt v letech 2004–2014 (zdroj: Migrationsverket, vlastní zpracování)

V této části práce jsou zpracována data týkající se počtu udělených žádostí o pobyt za posledních deset let (graf 4). Je potřeba vzít na vědomí, že občané EU nemusí žádat o povolení k trvalému pobytu. Po třech měsících pobytu tuto skutečnost nahlásí na Migračním úřadě (Migrationsverket), kde je jim povolení uděleno automaticky. Od roku 2012 je nejvíce žadatelů o trvalý pobyt ze Sýrie. V roce 2013 bylo schváleno 11 749 žádostí syrských občanů. Část z nich Švédsko schválilo z důvodu občanské

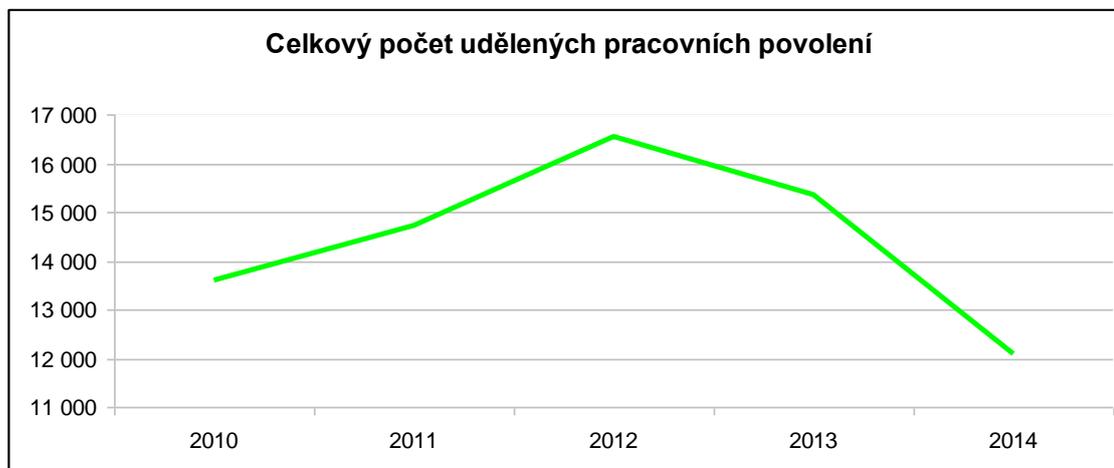
války v zemi uprchlíků. Je pravděpodobné, že se počet imigrantů ze Sýrie bude s trvajícím konfliktem na Blízkém východě i nadále zvyšovat.

Graf 5: Povolení k pobytu dle záměru v roce 2014 (zdroj: Migrationsverket, vlastní zpracování)

Největší položku zde tvoří povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny a to celých 39 %. Povolení týkající se azylu představují 32 % z celku. Za účelem získání práce přišlo do Švédska v roce 2014 15 872 migrantů, tj. 14 %. Také zahraniční studenti tvoří významný podíl žádostí o povolení k pobytu. V roce 2014 žádalo o povolení 9 267 studentů. EU/EHP se týká přibližně 7 % povolení (graf 5).

5.1.5 Žádosti o pracovní povolení

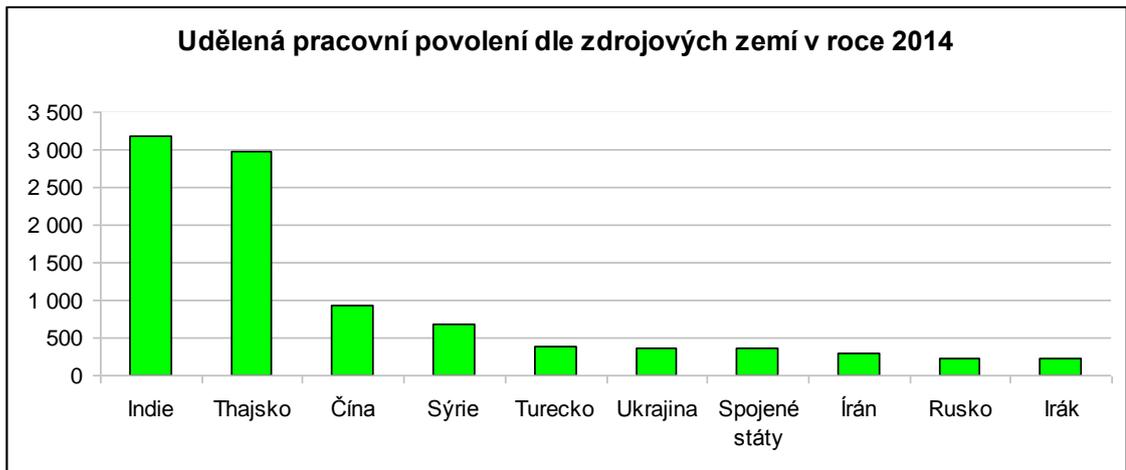

Graf 6: Celkový počet udělených pracovních povolení – tyto údaje nezahrnují sportovce, umělce, au-pair nebo sezónní pracovníky (zdroj: Migrationsverket, vlastní zpracování)

Pro mnoho imigrantů se po roce 2010 staly zajímavými z pracovního hlediska především severské země téměř nezasážené hospodářskou krizí. Proto se počet žádostí o pracovní povolení a jejich udělení zvyšoval. Svého vrcholu dosáhl v roce 2012 s největším počtem udělených pracovních povolení a to 16 543. Od tohoto roku začal počet povolení opět klesat a to na 12 094 v roce 2014 (graf 6).

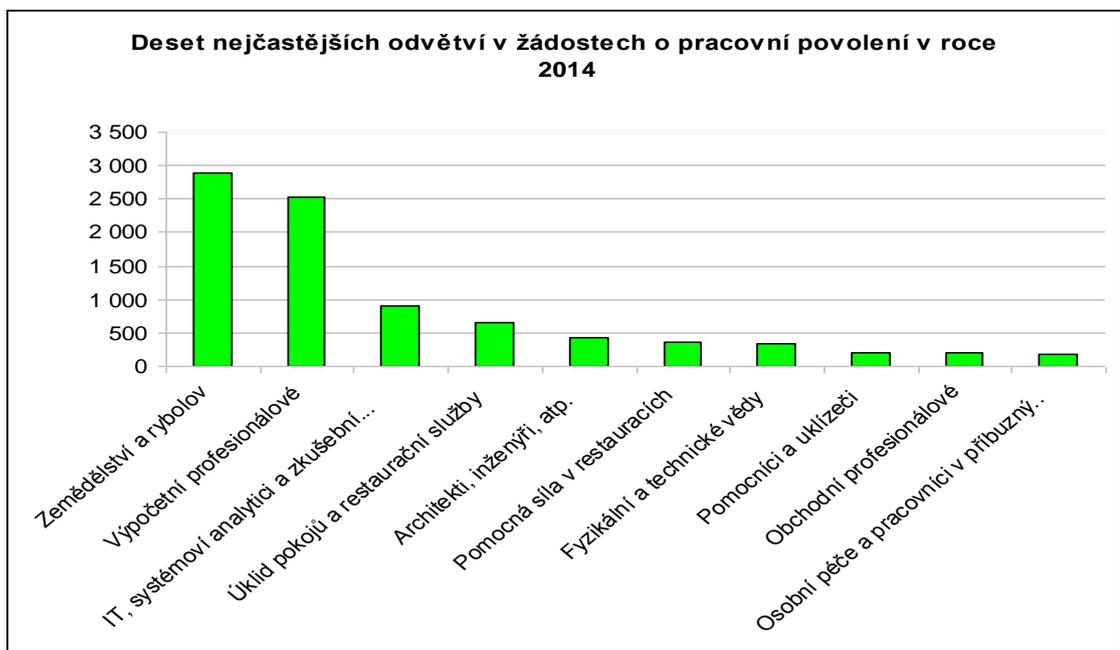
Ani současná nabídka pracovních příležitostí ve Švédsku není příliš široká. Zájem je hlavně o inženýrské profese, IT pracovníky, učitele, lékaře, zdravotní sestry, pracovníky v lodním průmyslu a také pracovníky v sektoru služeb. Minimální mzda není stanovena a je nutno počítat s vysokými daněmi. K provozování některých profesí je požadována také znalost švédštiny nebo výborná znalost angličtiny.

V roce 2013 se dopady finanční a dluhové krize eurozóny projeví i na švédské ekonomice a tím pádem i na nabídce pracovních míst, i když to nebylo v takové míře jako v ostatních členských zemích a ani ekonomika nedosáhla tak hlubokého propadu, jako v roce 2009.

Graf 7: Udělená pracovní povolení dle zdrojových zemí v roce 2014 (zdroj: Migrationsverket, vlastní zpracování)

Z grafu 7 vyplývá, že v roce 2014 pocházelo nejvíce žadatelů o pracovní povolení z Indie (3 193 pracovních povolení) a Thajska (2 975 pracovních povolení) a taktéž z Číny. Hodně těchto občanů přichází za prací do severního Švédska v převážné většině jako sezónní pracovníci a pomáhají zde při sběru brusinek. Jsou mezi nimi však i počítačová specialisté a inženýři.

Graf 8: Nejčastější odvětví v žádostech o pracovní povolení pro rok 2014 (zdroj: Migrationsverket, vlastní zpracování)

Největší počet žádostí je o profese v zemědělství a rybolovu (v roce 2014 se jednalo o 2 885 žádostí). Nejdůležitějším odvětvím je lesní hospodářství a těžba dřeva. Lesy pokrývají 62 % celkové rozlohy země. Švédské lesní hospodářství je považováno za velmi moderní a ekologické. Poptávka po zaměstnancích, zejména ve specifických oblastech, je stálá. Nejpříznivější podmínky pro zemědělskou výrobu jsou na jihu země, kde se pěstuje cukrovka, pšenice, ječmen, oves, brambory a další krmné plodiny. Právě v zemědělství pracuje hodně nekvalifikovaných sil, studentů a sezónních pracovníků např. při sběru brusinek. Díky své poloze je ve Švédsku významný i rybolov.

O pracovní povolení v zemi žádá též velký počet výpočetních profesionálů (2 526 žádostí) a IT, systémových analytiků a zkušebních manažerů (903 žádostí). Imigranti projevují zájem i o úklidové práce a restaurační služby, pomocné síly nebo o práce pomocníků, uklízečů a pečovatelů. Menší část má zájem o uplatnění v oborech vědeckých a inženýrských (graf 8).

5.1.6 Žádosti o trvalé občanství

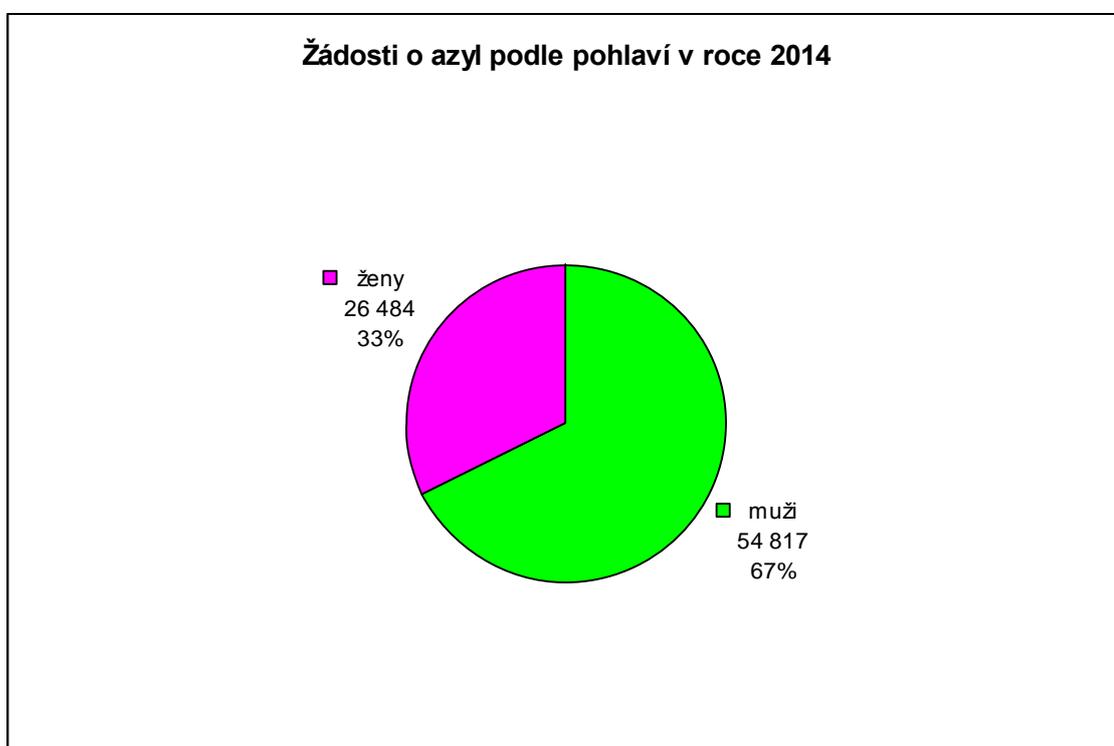
Graf 9: Počty osob s nabytým švédským občanstvím v letech 2004–2014 (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

Graf č. 9 znázorňuje počty osob, které získaly švédské občanství v letech 2004 až 2014. Nejvíce osob získalo občanství v roce 2006 (51 239 osob) a v letech 2012 a 2013 (50 179 osob a 50 167 osob). Nejméně osob získalo švédské občanství v letech 2004 a 2009 (28 893 osob a 29 525 osob).

Žádost o švédské občanství lze podat po pěti letech legálního pobytu v zemi. Občan však musí splňovat i další kritéria – musí mít povolení k trvalému pobytu (trvalé bydliště ve Švédsku 5 nebo více let), musí být starší osmnácti let, mít čistý trestní rejstřík (zjišťuje se, zda žadatel nespáchal trestný čin nebo zda nemá dluhy) a mít potvrzenou identitu.

Na vrcholu tabulek v počtu přidělených švédských občanství se dlouhodobě drží asijské země – Irák, Turecko, Thajsko. Z evropských zemí je to Finsko a Polsko.

5.1.7 Žádosti o azyl

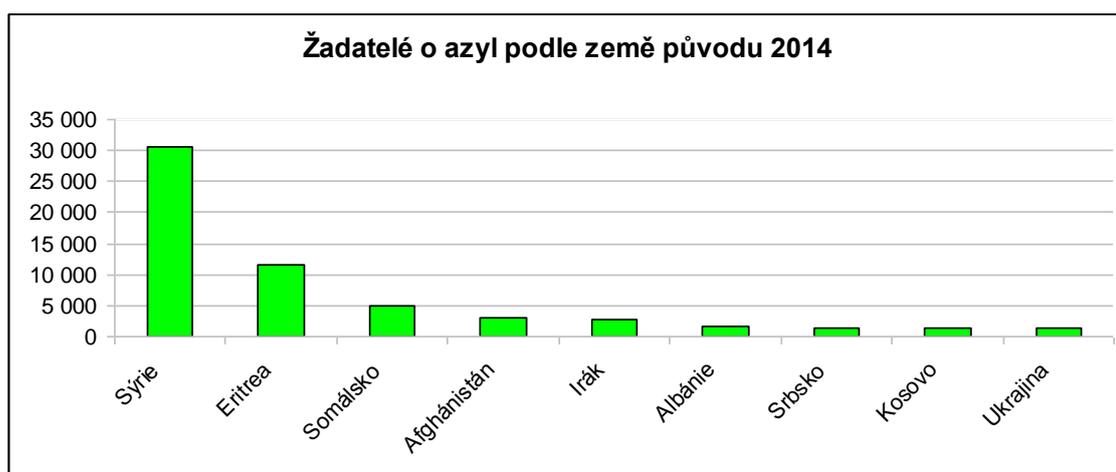

Graf 10: Žádosti o azyl podle pohlaví v roce 2014 (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

V roce 2014 bylo ve Švédsku přijato celkem 81 301 žádostí o azyl. V počtu žádostí převažují muži. Jejich žádostí bylo téměř 55 tis., u žen jen 26 tis. (graf 10) Vzhledem k narůstajícím válečným konfliktům, a to nejen v zemích třetího světa, se dá předpokládat i nárůst žádostí o azyl. V roce 2013 Švédsko jako jediná země EU schválila poskytnutí azylu pro všechny syrské imigranty, kteří si podají žádost. Toto opatření bylo přijato z důvodu, že se švédské úřady domnívají, že násilí v Sýrii

v dohledné době neskončí. Počet žádostí stále narůstá a v letošním roce se očekává, že Švédsko zaznamená 90 000 žádostí.

V souvislosti s přibývajícimi žádostmi komisař OSN pro uprchlíky navrhnul, že by EU měla zvážit zavedení kvót a členské země by se měly o žadatele o azyl spravedlivě podělit. Důvodem je skutečnost, že největší počty uprchlíků přijímá Německo a Švédsko (Euroskop.cz, 2015).

Graf 11: Žadatelé o azyl podle země původu pro rok 2014 (zdroj, SCB, vlastní zpracování)

V roce 2014 přijalo Švédské království téměř 31 tis. žádostí o azyl od obyvatel Sýrie. Důvodem tak vysokého počtu je občanská válka v Sýrii a opatření schválená švédskými úřady o poskytování azylu těmto imigrantům. Následují uprchlíci z Eritrey (11 499 osob) a Somálska (4 831 osob). Hranici pěti tisíc nepřekračují imigranti z Afghánistánu, Iráku, Albánie, Srbska, Kosova a Ukrajiny (graf 11).

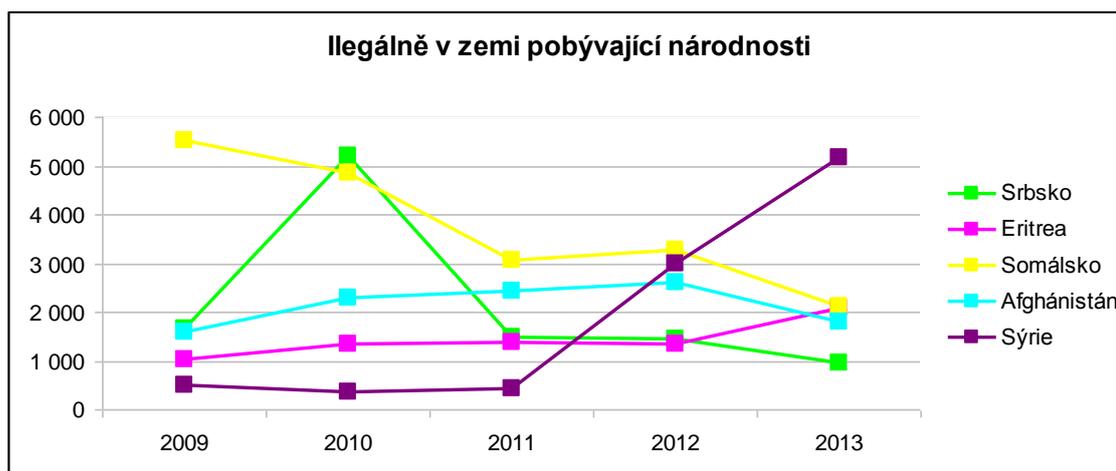
5.1.8 Nelegální migranti

Graf 12: Nelegální imigranti v letech 2009–2013 (zdroj: Eurostat, vlastní zpracování)

Nelegální migrace patří v každé společnosti k jednomu z negativních jevů, které je třeba řešit. V případě nelegální migrace dochází k nedovolenému vstupu a pobytu cizinců na území.

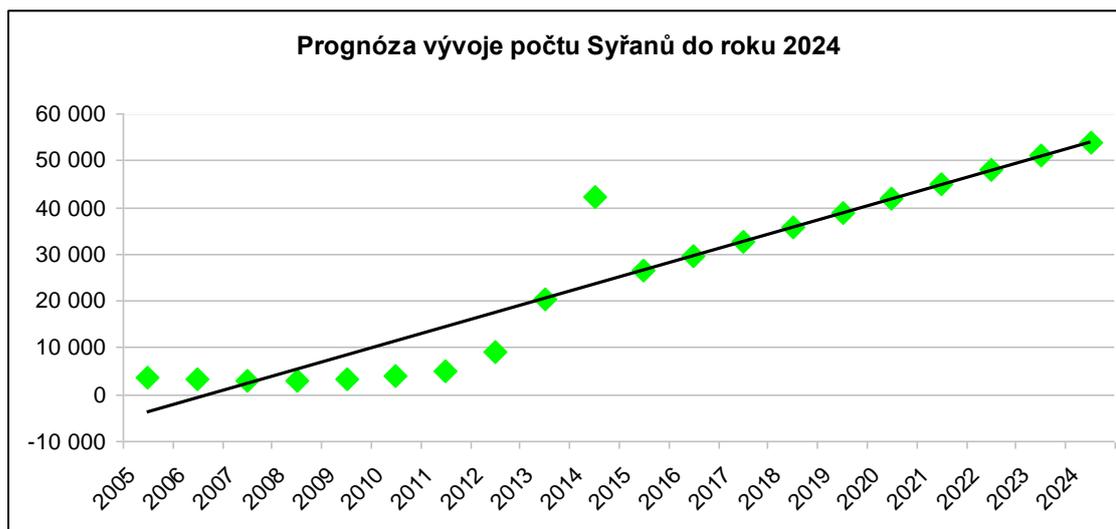
Na grafu č. 12 vidíme počty nelegálních imigrantů v letech 2009 až 2013. Hodnoty ve všech letech překračují hranici 20 tis. osob. Je tedy zřejmé, že na švédském území žije velké množství ilegálních imigrantů. Nejvíce jich v zemi žilo v roce 2010, nejméně pak v roce 2011.

Graf 13: Počet ilegálních imigrantů podle národností v letech 2009–2013 (zdroj: Eurostat, vlastní zpracování)

Nejvíce ilegálních imigrantů je ze zemí Sýrie, Afghánistán, Somálsko, Eritrea a Srbsko. Počet imigrantů ze Sýrie od roku 2011 roste v souvislosti s občanskou válkou v zemi. Počty nelegálních imigrantů z ostatních zemí (s výjimkou Eritrey) od roku 2012 klesají (graf 13).

5.2 Prognóza vývoje imigrace do Švédského království

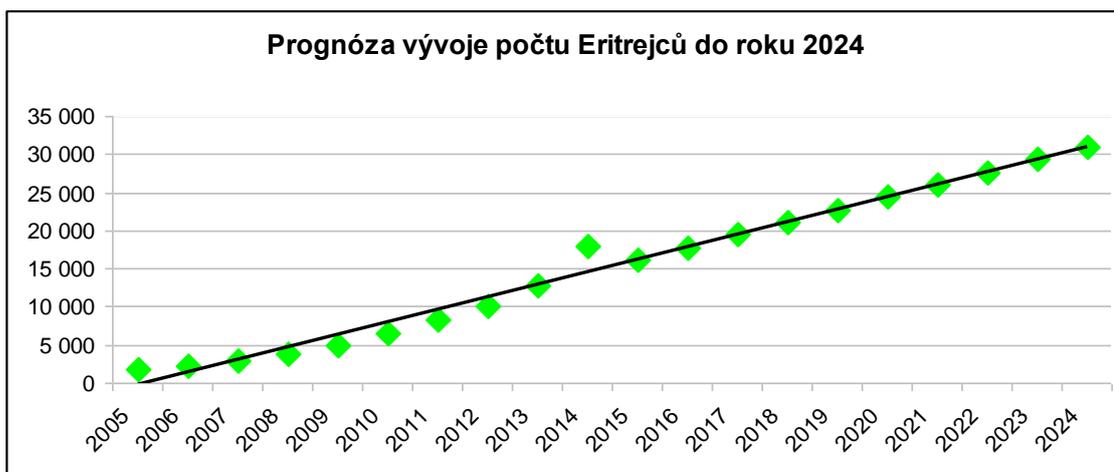

Graf 14: Prognóza vývoje počtu Syřanů do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

V grafu č. 14 můžeme vidět prognózu vývoje počtu Syřanů ve Švédském království. Zatím co v roce 2005 jich žilo na území státu necelé čtyři tisíce, tak v roce 2012 už dosahovala populace těchto imigrantů okolo devíti tisíc a v roce 2014 se vyhoupla až na 42 tisíc a stala se tak nejpočetnější národnostní skupinou přicházející do Švédska. Syřané také podávají nejvyšší počet žádostí o azyl. Dle provedené prognózy by populace Syřanů měla v této zemi stále vzrůstat. V roce 2024 by mohl jejich počet dosáhnout více než 50 tis. dle lineárního trendu. Tento vývoj bude závislý především na situaci v Sýrii a to jak bezpečnostní, tak i ekonomické. Vývoj by mohla ovlivnit i změna sociální politiky ve Švédsku nebo případné přijetí kvót na přijímání imigrantů v Evropské unii.

Tabulka 2: Prognóza vývoje počtu Syřanů do roku 2024

Rok	Počet Syřanů
2015	26 533
2016	29 588
2017	32 642
2018	35 697
2019	38 751
2020	41 806
2021	44 861
2022	47 915
2023	50 970
2024	54 024

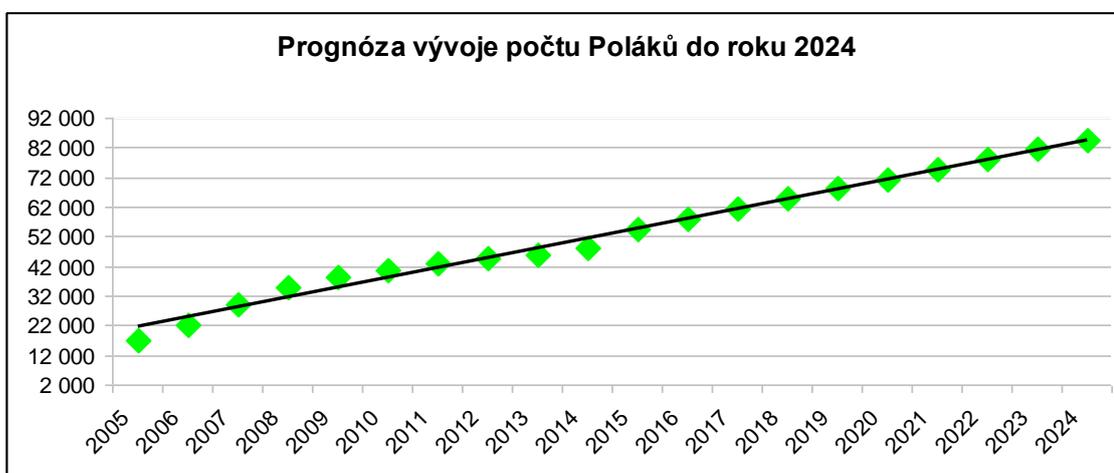

Graf 15: Prognóza vývoje počtu Eritrejců do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

Počet imigrantů z Eritrei od roku 2005 průběžně rostl – z necelých dvou tisíc v roce 2005 se vyšplhal až na 18 tis. v roce 2014. V Eritrei žije polovina obyvatelstva pod hranicí chudoby a vláda v zemi uplatňuje autoritářské až totalitní postupy. Dle grafu a dle vývoje situace v zemi, která prozatím nesměruje k lepšímu, bude počet imigrantů i nadále stoupat. V roce 2024 by mohl dosáhnout téměř 20 tis. osob.

Tabulka 3: Prognóza vývoje počtu Eritrejců do roku 2024

Rok	Počet Eritrejců
2015	16 163
2016	17 804
2017	19 444
2018	21 085
2019	22 726
2020	24 366
2021	26 007
2022	27 648
2023	29 288
2024	30 929

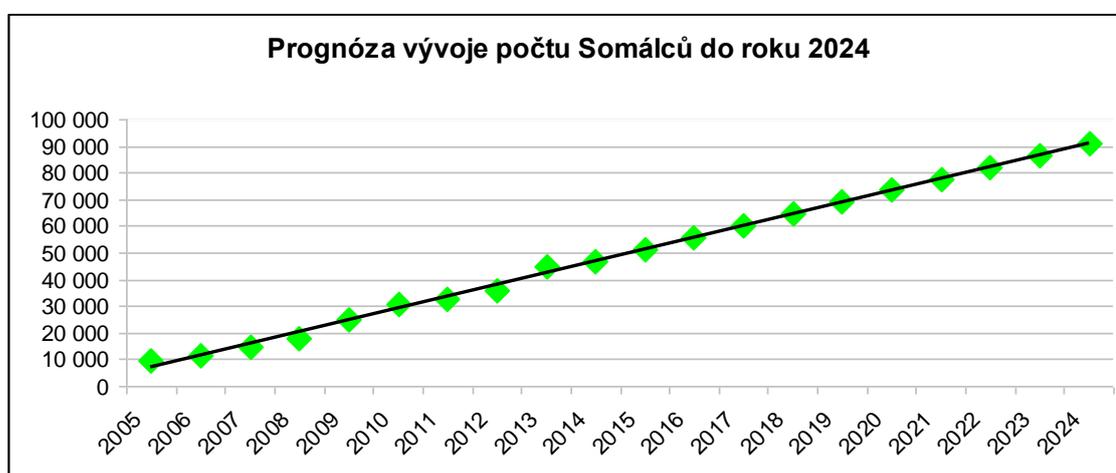
Graf 16: Prognóza vývoje počtu Poláků do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

Na grafu 16 je znázorněna prognóza vývoje počtu Poláků ve Švédském království do roku 2024. Počty polských imigrantů se pozvolna zvyšovaly od roku 2005, kdy jich ve Švédsku žilo přes 17 tisíc. Polsko vstoupilo do EU v roce 2004 a od tohoto roku se počty polských imigrantů v západních zemích zvyšují. Důvodem je právě otevření

pracovního trhu, který nabízí vyšší výdělků a pracovní výhody. Pokud bude prognóza vývoje pokračovat podle grafu, bude v roce 2024 ve Švédsku 70 tis. imigrantů z Polska.

Tabulka 4: Prognóza vývoje počtu Poláků do roku 2024

Rok	Počet Poláků
2015	54 768
2016	58 101
2017	61 434
2018	64 767
2019	68 100
2020	71 433
2021	74 766
2022	78 100
2023	81 433
2024	84 766

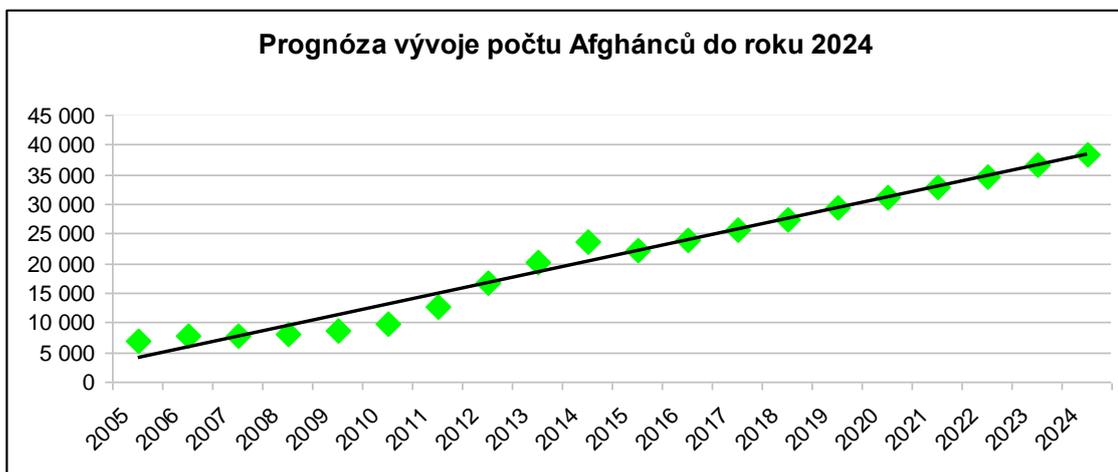
Graf 17: Prognóza vývoje počtu Somálců do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

Počet imigrantů ze Somálska od roku 2005 stále roste a při použití lineárního trendu by v roce 2024 dosáhl počtu 91 tisíc. Somálští imigranti zaujali v roce 2014 páté místo dle počtu a patří k nejpočetnějším, kteří do země přicházejí. Příčinou je nestabilní

situace v zemi, nízká úroveň zdravotní péče, vysoká negramotnost, značná chudoba a hladomory jako následky katastrofálního sucha.

Tabulka 5: Prognóza vývoje počtu Somálců do roku 2024

Rok	Počet Somálců
2015	51 346
2016	55 757
2017	60 168
2018	64 579
2019	68 991
2020	73 402
2021	77 813
2022	82 225
2023	86 636
2024	91 047

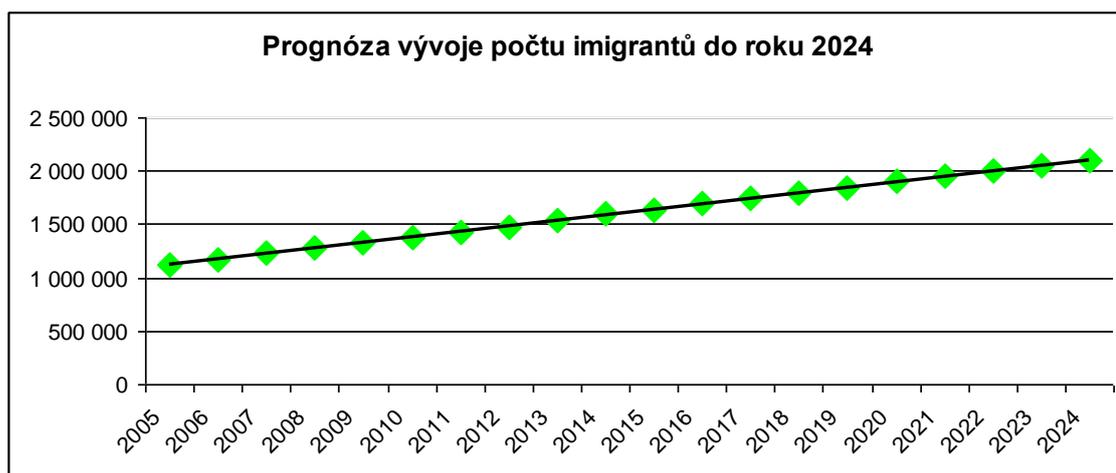
Graf 18: Prognóza vývoje počtu Afghánců do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

V roce 2005 žilo ve Švédsku necelých 7 tis. Afghánců, do roku 2014 se jejich počet zvýšil na téměř 25 tisíc. Podle lineárního trendu by mohl počet těchto imigrantů

dosáhnout v roce 2024 hodnoty 38 tis. Příčinami časté emigrace Afghánců do evropských zemí je snaha o získání lepších životních podmínek. Vzhledem k rychlému růstu populace a nízké životní úrovni lze očekávat v příštích letech i nadále příliv imigrantů z této země do evropských zemí.

Tabulka 6: Prognóza vývoje počtu Afghánců do roku 2024

Rok	Počet Afghánců
2015	22 116
2016	23 914
2017	25 712
2018	27 509
2019	29 307
2020	31 104
2021	32 902
2022	34 699
2023	36 497
2024	38 295

Graf 19: Prognóza vývoje počtu imigrantů do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

V grafu 19 je znázorněna prognóza ve vývoji počtu imigrantů do roku 2024. Z grafu vyplývá, že populace imigrantů by ve Švédském království měla neustále vzrůstat, kdy v roce 2022 by jejich počet překročil hranici dvou milionů.

V mnoha evropských zemích nyní vyvstává otázka problematiky velkého přílivu imigrantů. Ve vyspělých zemích začínají být nenáviděni jejími občany. Důvod – cizinci berou občanům daného státu práci. Nezaměstnanost především v období krizí stoupá a zejména mezi mladými lidmi začíná být situace s nalezením práce v mnohých zemích kritická.

Švédsko je k imigrantům velice tolerantní a štědré, ale i zde se již začínají objevovat protiimigrační nálady. Jsou odpovědí na nepokoje a výtržnosti páchané přistěhovalci, kteří zde nejsou spokojeni se svojí bytovou situací, sociálním vyloučením a rozmáhající se chudobou. I ve Švédsku se zvyšuje nezaměstnanost mladých lidí, která postihuje především přistěhovalce.

Tabulka 7: Prognóza vývoje počtu imigrantů do roku 2024

Rok	Počet imigrantů
2015	1 641 064
2016	1 692 697
2017	1 744 330
2018	1 795 963
2019	1 847 596
2020	1 899 229
2021	1 950 862
2022	2 002 495
2023	2 054 128
2024	2 105 761

Graf 20: Prognóza vývoje počtu obyvatel Švédského království do roku 2024, lineární trend (zdroj: SCB, vlastní zpracování)

Počet obyvatel Švédského království se bude neustále zvyšovat, kdy v roce 2024 by dosáhl počtu téměř 10,5 milionu obyvatel (dle grafu 20). Značný podíl na tomto nárůstu obyvatel má i zvyšující se počet imigrantů, který roste rychleji než samotný růst původního obyvatelstva.

Tabulka 8: Prognóza vývoje počtu obyvatel Švédského království do roku 2024

Rok	Počet obyvatel
2015	9 799 981
2016	9 876 568
2017	9 953 156
2018	10 029 743
2019	10 106 330
2020	10 182 918
2021	10 259 505
2022	10 336 092
2023	10 412 680
2024	10 489 267

5.3 Shrnutí výsledků

Z práce vyplývá, že od roku 2005 dochází ke zvyšování počtu imigrantů na území Švédského království. Nejvíce imigrantů přichází ze zdrojových zemí Sýrie, Eritrea, Polsko, Somálsko a Afghánistán. Zvyšuje se především počet imigrantů z afrických zemí a to konkrétně ze Sýrie. Další zvýšení počtu imigrantů by bylo možno očekávat při přijetí nových členských zemí do Evropské unie. Imigrace bude záviset i na ostatních státech, které budou vykazovat pozitivní ekonomický růst a stanou se tak lákadlem pro imigranty. Pracovní imigrace se bude v následujících letech měnit a bude se odvíjet především od ekonomické situace země.

Zajímavý je vývoj udělených pracovních povolení ve Švédsku. Ten se stabilně od roku 2012 snižuje a to především vlivem finanční a dluhové krize eurozóny, která ovlivnila i švédské hospodářství. Nejvyšší počet pracovních povolení v roce 2014 získali imigranti pocházející z Indie a Thajska. Počet žádostí o pracovní povolení se bude zřejmě měnit i díky vývoji ekonomické situace v budoucnu. Může se zvyšovat vlivem lepších pracovních podmínek a snadnějšímu začleňování cizinců do pracovních kolektivů v hostitelské zemi. Nejvíce přistěhovalců v současné době žádá o pracovní povolení v zemědělství, ale také jako výpočetní profesionálové, IT pracovníci, zaměstnanci v restauracích a hotelích, vědci apod. Především zemědělství zaměstnává hodně sezónních pracovníků.

Poměrně vysoký je i počet získaných švédských občanství. O občanství lze zažádat po pěti letech legálního pobytu v zemi. Žadatel však musí splňovat i jiná kritéria. Lze předpokládat, že se zvyšováním počtu imigrantů se bude zvyšovat i počet žádostí o švédské občanství.

U žadatelů o azyl ve Švédsku jednoznačně vedou muži. V roce 2014 jich bylo 67 %. Nárůst počtu žádostí o azyl souvisí s bezpečnostní a politickou situací ve světě, především v afrických a asijských zemích. Výjimkou ale nejsou ani země v Evropě.

Problémem v zemi je narůstající počet ilegálních přistěhovalců. Ilegální imigrace souvisí nejvíce se špatnou ekonomickou situací zdrojové země, ze které cizinci přicházejí. V současné době jde především o země africké, ve kterých jsou velmi špatné

životní podmínky. Zvýšil se i počet ilegálních přistěhovalců ze Sýrie, která je zasažena válečným konfliktem. Nelegální imigrace je nežádoucí jev, který je třeba řešit.

Dle prognóz vývoje imigrace se počty imigrantů z vybraných zemí (Sýrie, Afghánistán, Polsko, Eritrea a Somálsko) bude i nadále zvyšovat. Stejně se bude zvyšovat počet imigrantů do Švédského království celkem.

5.4 Diskuze s již publikovanými pracemi

Z již publikovaných prací mě osobně nejvíce zaujala kniha *Československý exil ve Švédsku v letech 1945–1989* od autora Jiřího Štěpána (2011). Tato publikace je zaměřena na vystěhovalectví z Československa do Švédského království. Zaměřuje se na vlny vystěhovalectví v roce 1938 a 1948, tj. v před a poválečném období, dále v roce 1968 po okupaci Československa spojeneckými vojsky. Kniha přináší zajímavé informace o spolcích československého exilu a kulturních aktivitách imigrantů.

Další knihou, se kterou jsem se při psaní diplomové práce setkala, je publikace *Přistěhovalectví a liberální stát (Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku)* od Andrey Baršové a Pavla Barši (2005). Tato kniha se zabývá tématem migrace. Obsahuje kapitoly o přistěhovalectví v USA, Evropě a evropských zemích s nejvyššími počty imigrantů – Francii, Velké Británii a Německu. Zvláštní kapitola je věnována i migraci v Česku. Konkrétně údajům o Švédském království se kniha podrobněji nevěnuje, ale některé rysy má Švédsko podobné například s Velkou Británií. Také zde se v poválečném období změnil trend z emigrace na imigraci a v současné době jsou hlavními formami přistěhovalectví sloučení rodin a získání politického azylu stejně jako ve Švédském království. Zvláštním rysem britské imigrační politiky je její liberální přístup k vícečetnému občanství, což je v kontrastu s politikou většiny evropských zemí. Švédsko povolilo dvojí občanství až v roce 2001.

Poslední knihou, kterou bych zde chtěla uvést, je publikace *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii* od Milana Paláta (2013). Je to práce o problematice migrace. Zaměřuje se na mezinárodní migraci v Evropské unii a na klíčové ekonomické souvislosti migrace. Ing. Palát ve své knize uvádí údaje

o vývoji čisté migrace ve Švédsku v letech 1990 až 2010. Údaje jsou uvedeny v procentech a čistá migrace v tomto období překračuje pětiprocentní hranici v letech 1994 a od roku 2006 až po rok 2010. Já v práci uvádím vývoj migrace v letech 1968 až 2014 s použitím dat Statistiska centralbyrån (SCB). Dalším údajem publikovaným v knize jsou počty migrantů v této zemi v letech 2000, 2005 a 2010. Rozdíly mezi hodnotami publikovanými Ing. Palátem a hodnotami v mé práci jsou zanedbatelné.

5.5 Návrh na využití výsledků v praxi

Primárním cílem Švédského království by mělo být omezení ilegální imigrace do země. Za ilegální imigraci by měli být pokutováni nejen imigranti, ale i zaměstnavatelé, kteří je načerno zaměstnávají. Ilegální imigrace s sebou přináší spoustu problémů, mezi které patří zvýšení kriminality, snižování bezpečnosti, vznik radikálních skupin. Vzhledem k tomu, že Švédsko je součástí schengenského prostoru, je téměř nemožné této imigraci zabránit. Důležité by proto byly kontroly v místech, kde se dá zvýšený počet ilegálních přistěhovalců předpokládat. Měly by být i prováděny kontroly zaměstnavatelů, u kterých lze předpokládat, že nelegálně přistěhovalé osoby zaměstnávají.

Pozornost by měla být věnována i legální imigraci. Mohlo by se jednat o zjednodušení administrativy spojené s přistěhovalectvím, nekvalifikovaným cizincům by mohly pomoci vzdělávací programy a kurzy, které by jim pomohly při následném začleňování do pracovního procesu, vysoce kvalifikovaným osobám pak nabídka dobrého uplatnění. Děti imigrantů by měly studovat školy v jazyce užívaném ve Švédsku. Jazykové znalosti by jim usnadnily začleňování do společnosti v jejich „náhradní“ zemi.

Z demografického hlediska lze kladně hodnotit to, že příliv imigrantů zvyšuje počet obyvatel Švédska. Jedná se především o mladší ročníky, které se budou podílet na populačním růstu i díky vysoké porodnosti. Negativem je pak snížení dominantního počtu Skandinávců mezi obyvateli Švédska, kteří se nenarodili ve Švédském království.

Ze socioekonomického pohledu je negativem imigrace odčerpávání velkého podílu sociálních dávek a zvyšování podílu nezaměstnaných. Také zvýšení zločinnosti může souviset s narůstajícím počtem imigrantů v zemi. V poslední době se do popředí dostává

těž otázka velkého přílivu muslimského obyvatelstva do evropských zemí a jejich požadavků týkajících se náboženských tradic – islámu. Za pozitivum můžeme považovat doplnění mezer na trhu práce o vysoce kvalifikované specialisty, ale i o sezónní pracovníky.

6 ZÁVĚR

Co je typické pro Švédsko? Podle výsledků práce lze říci, že jsou to také imigranti. Imigrační politika Švédského království je velice příznivá, taktéž imigrovat do Švédska není problém a to ani pro obyvatele mimo Evropskou unii. A pokud imigrant získá v této zemi pracovní místo, je pro švédskou ekonomiku především přínosem. Vzhledem ke snižování porodnosti by se počet obyvatel bez příchodu imigrantů z jiných zemí snižoval. V posledních letech, v souvislosti s příchodem globální ekonomické krize, vystává otázka, zda jsou imigranti pro ekonomiku přínosem či nikoliv, a to nejen v ostatních evropských zemích, ale také i ve Švédsku. A lze vůbec odhadnout optimální imigraci do země?

Z diplomové práce je zřejmé, že se počet imigrantů bude ve Švédském království i nadále zvyšovat. Se zvyšováním počtu imigrantů však bude potřeba řešit i problémy například se zvyšujícím se počtem ilegálních přistěhovalců. V posledních letech jsou to ale i nepokoje a násilí vznikající především tam, kde je velká koncentrace přistěhovalců a špatné sociální a ekonomické podmínky. Z řad imigrantů mohou vznikat i skupiny se separatistickými myšlenkami. Do popředí se pak dostává otázka, jestli se nejedná o dlouhodobou chybu společnosti ve snaze integrovat cizince. Z tohoto důvodu bude proto důležitá osvěta týkající se samotných imigrantů, tak i občanů konkrétního státu.

V imigraci je ale nutné vidět i pozitiva. Ty sektory národního hospodářství, které vykazují nedostatek pracovníků, přitahují kvalifikované přistěhovalce a tím zaplňují mezery na trhu práce. Velmi důležité je ovšem začleňování příchozích imigrantů. Jedná se hlavně o vzdělávání – zvládnutí jazyka a tím i možnosti snadnější integrace a větší šance nalezení odpovídajícího zaměstnání a začlenění do společnosti a její kultury.

Do budoucna musí Švédské království i nadále počítat s přílivem cizinců. Nejvíce jich bude přicházet za účelem sloučení rodiny, kvůli azylu a také za prací a část i z důvodů studia. Dle provedeného výzkumu bude nejvíce imigrantů i v budoucnu přicházet ze Somálska, Polska, Sýrie, Afghánistánu a Eritrei. Do roku 2024 se jejich počet v zemi může zvýšit dle lineárního trendu zhruba o 300 tisíc. Zvýší se i počet obyvatel.

Na tomto faktoru se bude největší měrou podílet právě příliv cizinců. Nejvyšší počty imigrantů se i nadále budou soustřeďovat v regionech střední a jižní části země a to především ve velkých městech.

Dlouhodobý přínos migrace bude záležet také na integraci imigrantů do majoritní společnosti. Měli by být schopni se vypořádat s kulturními a společenskými konvencemi a hlavně se zvyklostmi, ale i s náboženstvím cílové země. Samozřejmostí je pak přijetí jazyka neboť je důležité zachovat kulturní a jazykové znaky pro budoucí generace.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

7.1 Knižní zdroje

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005, 308 s. ISBN 80-210-3875-6.

DRBOHLAV, Dušan. *Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)*. Praha: Portál, 2001. s. 2–16. ISBN: 80-7178-648-9.

DRBOHLAV, Dušan. *Pravděpodobný vývoj evropské mezinárodní migrace „Východ – Západ“*. Sborník České geografické společnosti 100, č. 2, (1995), s. 92–106

Evropa volného pohybu: Schengenský prostor. [Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2011?]. 14 s. ISBN 978-92-79-19934-9.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

HINDLS, Richard; HRONOVÁ, Stanislava; SEGER, Jan. *Statistika pro ekonomy*. vyd. 8. Praha: Professional Publihing, 2007. 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.

HINDLS, Richard; KAŇOKOVÁ, Jara; NOVÁK, Ilja *Metody statistické analýzy pro ekonomy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 1997, 249 s. ISBN 80-859-4344-1.

KLUFOVÁ, Renata; POLÁKOVÁ Zuzana. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. 1. vyd. Editor Květa Kalibová, Alena Vodáková, Zdeněk Pavlík. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 306 s. Sociologické pojmosloví (SLON), sv. 2. ISBN 978-807-3575-465.

KOSER, Khalid. *International migration: a very short introduction*. New York: Oxford University Press, 2007, 140 s., ISBN 9780199298013

KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2. přeprac. V Praze: Oeconomica, 2005, 122 s. ISBN 80-245-0859-1.

KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006, 319 s. ISBN 80-7179-455-4.

MASSEY, D. S., et al. *Theories of International Migration: A Review and Appraisal*, Population and Development Review, 1993. 19(3): pp 431–466.

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2013, 92 s. ISBN 978-80-7418-161-0.

PALÁT, Milan. *Recent Migration Developments in the European Perspective*. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 2012. sv. 60, č. 2, s. 245–254. ISSN 1211-8516.

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010, 346 s. ISBN 978-80-7201-114-8.

ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997, 348 s. ISBN 80-859-6343-4.

SCHEU, Harald Christian a Michal ČÁSTEK. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010, 120 s. ISBN 978-80-7408-031-9.

ŠTĚPÁN, Jiří. *Československý exil ve Švédsku v letech 1945-1989*. Vyd. 1. České Budějovice: Veduta, 2011, 160 s. ISBN 978-80-86829-76-0.

ŠTĚPÁN, Jiří. *Švédsko*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, 150 s. ISBN 978-80-7277-464-7.

Švédsko. 1. vyd. V Brně: Lingea, 2013, 143 s. Lingea průvodce. ISBN 9788087471258.

VAVREJNOVÁ, Marie. *Migrace obyvatelstva jako faktor ekonomického rozvoje: (zvláště v oblasti Evropské unie a České republiky)*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2011, 79 s. ISBN 978-80-86729-66-4.

7.2 Internetové zdroje

Demografický informační portál. *Základní pojmy* [online]. 2004 [cit. 2015-28-1]. Dostupný z www: http://demografie.info/?cz_obecne

DRBOHLAV, Dušan; UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. [online]. 2007 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z www: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

EU Blue Card Network: Live and Work in Europe. *EU Blue Card* [online]. 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.apply.eu/BlueCard/>

EURES ČR. *Práce ve Švédsku* [online]. 2014 [cit. 2015-05-04] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/podminky/dokumenty/prace_ve_vybranych_zemich_eu/svedsko.pdf

Euroskop.cz. Eurodac [online]. Brusel, 2004 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/683-eurodac_20_09_04_cs_1.pdf

Euroskop.cz. *Komisař OSN pro uprchlíky: EU by měla zvážit azylové kvóty* [online]. 2015. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8962/25269/clanek/komisar-osn-pro-uprchliky-eu-by-mela-zvazit-azylove-kvoty/>

Eurostat. *Database* 2015. [online]. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Government Offices od Sweden. *Immigration of family members* [online]. 2011 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.government.se/sb/d/14293/a/159040>

Government Offices of Sweden. *Migration and asylum policy* [online]. 2004 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.government.se/sb/d/3083>

Government Offices of Sweden. *Swedish Citizenship* [online]. 2004 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.government.se/sb/d/2188/a/19449>

HAMBURG INSTITUTE OF INTERNATIONAL ECONOMICS (HWWI). *Country Profile: Sweden* [online]. 2009, č. 18 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://focus-migration.hwwi.de/typo3_upload/groups/3/focus_Migration_Publikationen/Laenderprofile/CP_18_Sweden.pdf

Judiska församlingen i Stockholm. *History of Jews in Sweden* [online]. Stockholm, 2007 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.jfst.se/english/history.php?title=History+of+Jews+In+Sweden>

Just Landed. *Working in Sweden* [online]. 2003-2015 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <https://www.justlanded.com/english/Sweden/Sweden-Guide/Jobs/Working-in-Sweden>

LEE, E. S., 1969 cit. podle DRBOHLAV, Dušan; UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. [online]. 2007 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z [www: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>](http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf)

Lonely Planet. *Sweden: History*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.lonelyplanet.com/sweden/history>

Migraceonline.cz. *Nářízení Rady (ES) č. 343/2003 (tzv. Nářízení Dublin II)* [online]. 2003 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/narizeni-rady-es-c-343-2003-tzv-narizeni-dublin-ii>

Migrationsverket. *About the Migration Board: History* [online]. 2014 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Board/Facts-and-statistics-/Facts-on-migration/History.html>

Migrationsverket. *Citizenship for adults* [online]. 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Becoming-a-Swedish-citizen/Citizenship-for-adults.html>

Migrationsverket. *Facts and statistics* [online]. 2015. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Facts-and-statistics-.html>

Migrationsverket. *Exemptions from the work permit requirements* [online]. 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: https://www.migrationsverket.se/info/165_en.html

Ministerstvo vnitra České republiky. *Dublinský systém* [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Modrá karta* [online]. 2015 [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/modra-karta.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Terminologický slovník* [online]. 2015 [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Švédsko* [online]. 2014. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/svedsko/

Ministry of Justice. *Migration policy*. [online]. Stockholm, 2014 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.government.se/content/1/c6/24/55/96/1acc82b1.pdf>

Ministry of Justice. *Sweden's Roma: A National Minority* [online]. Sweden, 2003 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.manskligarattigheter.se/dm3/file_archive/030625/389adc059ceaed09b6f9a0bcec11c5a7/Fakta_Ju%2003.11e.pdf

Ministerstvo vnitra České republiky. *Víceletý program pro oblast spravedlnosti a vnitřních věcí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-25]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/agenda-eu-na-mv-vicelety-program-pro-oblast-spravedlnosti-a-vnitrnich-veci.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Running a Business. *Work and residence permits and business entry visas*. [online]. 2013 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.investstockholm.com/Documents/Invest%20Sweden/Work%20and%20residence%20permits%20and%20business%20entry%20visas.pdf>

Statistics Sweden. *Population* [online]. 2015. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.scb.se/be0101-en/>

Sweden. *History of Sweden*. [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <https://sweden.se/society/history-of-sweden/>

WESTIN, Charles. *Sweden: Restrictive Immigration Policy and Multiculturalism*. In: Migration Policy Institute [online]. 2006 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/sweden-restrictive-immigration-policy-and-multiculturalism>

Work In Sweden. *Citizens Of Non-EU Countries* [online]. 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://work.sweden.se/work-permits/citizens-of-non-eu-countries-2/>

8 SEZNAM GRAFICKÝCH PŘÍLOH

<i>Graf 1: Počet imigrantů v jednotlivých státech EU v roce 2012</i>	53
<i>Graf 2: Historický vývoj migrace ve Švédském království v letech 1968-2014</i>	54
<i>Graf 3: Zdrojové země v počtu přistěhovalců do Švédského království v roce 2014</i>	57
<i>Graf 4: Celkový počet udělených žádostí o pobyt v letech 2004–2014</i>	58
<i>Graf 5: Povolení k pobytu dle záměru v roce 2014</i>	59
<i>Graf 6: Celkový počet udělených pracovních povolení</i>	60
<i>Graf 7: Udělená pracovní povolení dle zdrojových zemí v roce 2014</i>	61
<i>Graf 8: Nejčastější odvětví v žádostech o pracovní povolení pro rok 2014</i>	61
<i>Graf 9: Počty osob s nabytým švédským občanstvím v letech 2004–2014</i>	62
<i>Graf 10: Žádosti o azyl podle pohlaví v roce 2014</i>	63
<i>Graf 11: Žadatelé o azyl podle země původu pro rok 2014</i>	64
<i>Graf 12: Nelegální imigranti v letech 2009–2013</i>	65
<i>Graf 13: Počet ilegálních imigrantů podle národností v letech 2009–2013</i>	65
<i>Graf 14: Prognóza vývoje počtu Syřanů do roku 2024, lineární trend</i>	66
<i>Graf 15: Prognóza vývoje počtu Eritrejců do roku 2024, lineární trend</i>	67
<i>Graf 16: Prognóza vývoje počtu Poláků do roku 2024, lineární trend</i>	68
<i>Graf 17: Prognóza vývoje počtu Somálců do roku 2024, lineární trend</i>	69
<i>Graf 18: Prognóza vývoje počtu Afghánců do roku 2024, lineární trend</i>	70
<i>Graf 19: Prognóza vývoje počtu imigrantů do roku 2024, lineární trend</i>	71
<i>Graf 20: Prognóza vývoje počtu obyvatel Švédského království do roku 2024, lineární trend</i>	73

9 SEZNAM TABULKOVÝCH PŘÍLOH

<i>Tabulka 1: Počty Švédů a imigrantů v NUTS 3 v roce 2014</i>	<i>55</i>
<i>Tabulka 2: Prognóza vývoje počtu Syřanů do roku 2024</i>	<i>67</i>
<i>Tabulka 3: Prognóza vývoje počtu Eritrejců do roku 2024</i>	<i>68</i>
<i>Tabulka 4: Prognóza vývoje počtu Poláků do roku 2024</i>	<i>69</i>
<i>Tabulka 5: Prognóza vývoje počtu Somálců do roku 2024</i>	<i>70</i>
<i>Tabulka 6: Prognóza vývoje počtu Afghánců do roku 2024</i>	<i>71</i>
<i>Tabulka 7: Prognóza vývoje počtu imigrantů do roku 2024</i>	<i>72</i>
<i>Tabulka 8: Prognóza vývoje počtu obyvatel Švédského království do roku 2024</i>	<i>73</i>

10 SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obrázek 1: Obrázek Švédského království – administrativní dělení 52